هەرێمی کوردستانی عێراق
ئەنجوومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

پڕۆتۆکۆڵەکان

٣

١٩٩٢ ـ بەرگی سێیەم

چاپی یەکەم ١٩٩٧

پێڕست :

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣٤) چوارشەممە رێکەوتی ١٩٩٢/٩/٢٣ ——— ل٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣٥) دووشەممە رێکەوتی ١٩٩٢/٩/٢٨ ——— ل٥٩

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣٦) سێ شەممە رێکەوتی ١٩٩٢/٩/٢٩ ——— ل١٠٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣٧) شەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١٠/٣ ——— ل١٣٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣٨) یەک شەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١٠/٤ ——— ل١٧١

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣٩) سێ شەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١٠/٦ ——— ل٢٠٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤٠) چوارشەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١٠/٧ ——— ل٢٣٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤١) شەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١٠/١٧ ——— ل٢٧١

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤٢) یەک شەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١٠/١٨ ——— ل٢٩٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤٣) شەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١٠/٣١ ——— ل٣٣٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤٤) یەک شەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١١/١ ——— ل٣٦٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤٥) دووشەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١١/٢ ——— ل٣٧٩

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤٦) سێ شەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١١/٣ ——— ل٤١٩

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤٧) چوارشەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١١/٤ ——— ل٤٥٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤٨) دووشەممە رێکەوتی ١٩٩٢/١١/٩ ——— ل٤٩١

بەپێی یاسای ژمارە (١)ی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانیی سالی ١٩٩٢ ئەو شوێنانەی کە ئەندامەکان ئیستقالەیان داوە جێگاکانیان بەتاڵ بووە لیستەکەی بۆی هەیە یەکێکی تر دابنێ لە شوێنەکەیان، ئێستا ئەندامە بەڕێزەکان سوێندی یاسایی دەخۆن. یەکەم بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبندیی.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نقشبندیی:

بسم الله الرحمن الرحیم.

سوێند بەخوای مەزن دەخۆم بە دڵسۆزییەوە پارێزگاری لە یەکێتی گەل وخاکی کوردستانی عێراق بکەم و، ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکانی بگرم و، بەرژەوەندییەکانی گەل بپارێزم.

بەڕێز ئازاد عەبدولقادر قەرەداغی:

بسم الله الرحمن الرحیم.

سوێند بە خوای مەزن دەخۆم، بە دڵسۆزییەوە پارێزگاری لە یەکێتی گەل و، خاکی کوردستانی عێراق بکەم و، ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکانی بگرم و، بەرژەوەندییەکانی گەل بپارێزم.

بەڕێز بەختیار حەیدەر عوسمان:

بسم الله الرحمن الرحیم.

سوێند بە خوای مەزن دەخۆم، بە دڵسۆزیەوە پارێزگاری لە یەکێتی گەل و، خاکی کوردستانی عێراق بکەم و، ڕێز لەیاسا ڕەچاوکراوەکانی بگرم و،ە بەرژەوەندییەکانی گەل بپارێزم.

بەڕێز ڕەجەب شەعبان تەییب:

بسم الله الرحمن الرحیم.

سوێند بە خوای مەزن دەخۆم بە دڵسۆزییەوە پارێزگاری لە یەکێتی گەل و، خاکی کوردستانی عێراق بکەم و، ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکانی بگرم و، بەرژەوەندییەکانی گەل بپارێزم.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

بە ناوی هەموو ئەندامەکان پیرۆزبایی و، بەخێرهاتنی ئەندامانی تازە دەکەین. هیوادارین زۆربە دڵسۆزییەوە بەرژەوەندیەکانی گەلی کوردو، خاکی کوردستان بپارێزن.

خاڵی دووەم کە لە پرۆگرامی دوێنی ماوەتەوە، یاسای وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامییەو، بەڕێز وەزیری ئەوقافیش ئامادەیە بۆ گفتوگۆ کردن لەسەر ئەو یاسایە، تکایە لیژنەی یاسا بفەرموون بۆ پێشکەش کردنی یاساکە.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

یاسای وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی ئەوەی لەبەردەستتان دایە لەلایەن وەزارتەوە هاتووە.

لیژنەی یاسا لە ڕاپۆرتەکەیدا هەندێک گۆڕانکاری لە یاساکەدا کردووە. ئێستا ئێمە پرۆژە

هەموارکراوەکەتان بۆ دەخوێنینەوەو، ئێوەش هەر چ تێبینییەکتان هەیە تۆماری بکەن لای خۆتان تاکو بخرێتە دەنگدانەوە.

لیژنەی ئەوقاف هیچ راپۆرتێکی بۆ ئێمە نەناردووە بۆ ئاگادارێتان وە ئەوانەی پەیوەندییان بە یاساوە هەیە ئێمە وەلامیان ئەدەینەوەو، ئەوەی پەیوەندیی بە خودی وەزارەتەوە هەیە بەڕێز وەزیری ئەوقاف ئامادەیە و خۆی وەلامتان دەداتەوە، سوپاس.

بەڕێز ئەیاد حاجی نامق مەجید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێشەکی روونکردنەوەیەکم هەیە، لە (اسباب موجبە) یەک رستە لە بیرکراوە بنووسرێ کە گەیشتینە مادەکە دیاری دەکەین،چونکە بەتەواوی ماناکەی گۆڕاوە، سوپاس.

بسم الله الرحمن الرحيم.

باسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستان العراق

رقم القرار

تاريخ القرار

قرار

استنادا الى احكام الفقرة (١) من المادة (٥٦) من قانون رقم (١) لسنة ١٩٩٢ قرر المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المنعقدة بتاريخ ( ) اصدار القانون الاتي:

قانون رقم ( ) لسنة ١٩٩٢، قانون وزارة الاوقاف والشؤون الدينية.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

هیچ تێبینیەک هەیە لەسەر ئەم برگەیە؟.

بەڕێز عومەر سەید عەلی حسێن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

یەک تێبینیم هەیە لەسەر ناوەکە، چونکە کاتی خۆی زۆر قسەی لەسەر کراوە بەو شێوەیەی دارێژرا، بەڵام ئێستا دەبێ بەیاسای وەزارەتی ئەوقاف، پێشنیار دەکەم بگۆڕدرێ بۆ وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئایینی، چونکە گرووپی دینی تر زۆرە لە کوردستانی عێراق وەکو برا ئاشوورییەکان وبرا یەزیدییەکان و ئەوانی تر، جا داوا دەکەم جارێکی تر موناقەشەی لەسەر بکرێ، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد شەریف تاهیر مستەفا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لە دانیشتنەکانی پێشوودا پێشیارێکم کرد کە (باسم الشعب)، ببێتە (نيابة عن الشعب نصدر هذا القرار).

ئەو پێشنیارەی ئەو ئەندامە ئێستا پێشکەشی کرد پێشتر گفتوگۆی لەسەر کراوە کەناوی (وزارة أوقاف والشؤون الدينية) بێت، یان (وزارة أوقاف و الشؤون الاسلامية) بێت، بەڵام ئەندامانی ئەنجوومەن لەسەر ناوی وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی رازی بوون.

(وزارة أوقاف و والشؤون الاسلامية) نوێنەرایەتی ئاینی ئیسلام وقفی ئیسلام دەکات و، سەبارەت برا ئاشووریەکان و تەوائفی تر بێگومان (لا إكراهه فی الدين) و، ئەوانە مافی خۆیان هەیە، وەقفی خۆیان هەیەو، لەکاتی خۆی سەرۆکی کوتلەی ئاشووری پێشنیاری کرد گوتی ئێمە حەز دەکەین بەناوی (وزارة الأوقاف والشؤون الاسلامية) بێت، سوپاس.

بەڕێز مەلا تەڵحە سەعید قەرەنی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پشتگیری لە پێشنیارەکەی بەڕێز مەلا محەمەد دەکەم کە (باسم الشعب) ببێ بە (نيابة عن الشعب).

سەبارەت ئەو کێشەی کە لەسەر ناوی وەزارەتی ئەوقافە، پێشتر بڕیاری لەسەردراوە کە بەناوی وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی بێت، سوپاس.

بەڕێز مەلا تەها محەمەد تەها:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

منیش پشتگیری تێبینییەکەی بەڕێز مەلا محەمەد شەریف دەکەم، سوپاس.

بەڕێز ئیبراهیم سەعید محەمەد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەپێی پەیڕەوەی ناوخۆ بۆ گۆڕینی هەر یاسایەک پێویستە (١٠) ئەندام پێشنیارێک پێشکەش بکەن بە سەرۆکایەتی ئەنجوومەن بکەن وداوای هەمواركردنی یاساکە بکەن، چونکە گۆڕینی یاسا بە زارەکی نابێ، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

بەڕێز وەزیری ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی هیچ تێبینییەکت هەیە؟.

بەڕێز محەمەد عەبدولقادر ئەحمەد/وەزیری ئەوقاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

کاتی خۆی سەبارت بە ناوی لیژنەی ئەوقاف و ناوی وەزارەتی ئەوقاف تێبینیم هەبوو، بەڵام وەرنەگیرا.

ئەو پێشنیارەی کە ئێستا کرا رای من بوو ئێستا دووبارەی دەکەمەوە زۆر گلەیشمان لێ دەکرێ لەلایەن برا مەسیحییەکان، بەڵام برادەرانی ئاشووری کە لێرەنە نوێنەرایەتی هەموو مەسیحیەکان ناکەن، بەڵکو تەنها نوێنەرایەتی تائیفەیەکی مەسیحی دەکەن.

لە زۆر وڵاتەکانی ئیسلامی بۆ نموونە لە سعودیەش کە وڵاتی (خادم الحرمين)ە لەوێ دەڵێن

(شؤون الاوقاف والحج) نەیگوتووە (الاسلامیە). بەرای من (الشؤون الدینیە) زیاتر بلاوەو، لەکاتی گفتوگۆ کردن لەسەر ئەم ناوە من وەزیری ئەوقاف نەبووم، ئەگینا زیاتر سوور دەبووم لەسەری.

بەڕێز فەرەنسۆ تۆما هەریری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

من هەندێ تێبینیم هەیە کە رای تایبەتی خۆمە، وەک نوێنەری کوتلەکەم قسە ناکەم، لەبەرئەوە مەرج نییە ئەندامانی فراکسیۆنی زەرد هەموویان لایەنگیریم بکەن.

یەک: بەڕێز وەزیری ئەوقاف فەرمووی کە (حرکە ئاشووری) نوێنەرایەتی ئاشوورییەکان دەکات. بزووتنەوەی دیموکراتی ئاشووری تەنها نوێنەرایەتی خۆی دەکات لەناو ئاشوورییەکان، چونکە ئەوان وەکو حزبێک ناتوانن نوێنەرایەتی نەتەوەیەک بکەن، من زۆر جار لە کۆبوونەوەی سەرکردایەتی سیاسی بەردەوام تەئکیدم لەسەر ئەوە کردووە.

دووەم: سەبارەت بە تێبینییەکەی بەڕێز ئیبراهیم کە دەڵێ دە ئەندام پێشنیارێک پێشکەش بکەن. ئێوە لە سەرۆکایەتی ئەنجوومەن پرسیارتان کرد کێ تێبینی لەسەر خاڵی یەکەم هەیە، لەبەر ئەوە هەموو ئەندامان دەتوانن گفتوگۆ بکەن و، بیروڕای خۆیان دەربڕن، یان ئەبێ لەسەرەتاوە نەخرێتە گفتوگۆوە، کە خرایە گفتوگۆ دەبێ قەسەی لەسەر بکرێ.

سێیەم: کاک مەسعود بارزانی پاش گەڕانەوەی لەسەردانەکەی بۆ ناوچەی دهۆک بانگی منی کردو، فەرمووی: زۆر کەس لەریش سپییەکانی مەسیحی و، یەزیدی و، مەترانەکان و، پیاوە ئایینەکان داوایان لە بەڕێزی کردبوو. ئێمە دەزانین کە کوردستان وڵاتێکی ئیسلامییەو، زۆربەی هەرە زۆری موسوڵمانن کە گوتت وەزارەتی ئایینی ماناکەی وەزارەتی ئایینی ئیسلامە، بۆیە داوایان لە بەڕێز کاک مەسعود کرد کە هەوڵ بدا بکرێتە وەزارەتی کاروباری ئایینی، من ویستم ئەوە وەکو رای خۆم روون بکەمەوە، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئێمە کە گوومان راتان چییە بەرامبەر ئەم پێشەکییەی کە نووسراوە زۆرتر لەسەر داڕشتنەکەی بوو نەک لەسەر ناوەکەی، چونکە مەسەلەی ناوەکە کاتی خۆی باسکرا کە وەزارەتەکان دانران و، قسەی لەسەر کراو، بڕیار درا لەسەر ئەم ناوە، ئەگەر بیروڕایەک هەیە لەسەر گۆڕینی ناوەکە وەزیری ئەوقاف ئەتوانێ پێشنیار بۆ ئەنجوومەنی وەزیران بنووسێ و، داوای گۆڕینی بکات، دوای ئەوەی کە ئەنجوومەنی وەزیران ڕەزامەندی لەسەر کرد ڕەوانە ئەکرێ بۆ پەرلەمان بۆ ئەوەی گفتوگۆی لەسەر بکا. وابزانم ئێستا کاتی ئەوەمان نییە گفتوگۆ لەسەر ناوەکەی بکەین وە ئەمەش لەسەر رای لیژنەی یاسایی وەستاوە وەلامی ئەم پرسیارانە بداتەوە.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

یەک وەلامان هەیە بۆ تێبینی هەموو ئەندامەکان.

بێگومان لە کاتی خۆی گفتوگۆ لەسەر یاسای ئەنجوومەنی وەزیران کرا کە (١٥) وەزارەت لە کوردستان دانراو، دەنگ لەسەر ناوەکانیش درا هەڵوێستی لیژنەی یاساش ئەو کاتەش دیار بوو کە ئێمە گوتمان (وزارة الأوقاف والشؤون الدينية) فراوانترە لە وشەی (الاسلامیە).

بۆ گۆڕانی ئەم ناوەش دەبێ یاسای ئەنجوومەنی وەزیران هەموار بکرێ. بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ دەبێ (١٠) لە ئەندامانی پەرلەمان، یان ئەنجوومەنی وەزیران پێشنیارێک بۆمان رەوانە بکەن، ئەگەر رەزامەندی کرا لەسەری ئەوا ناوەکە دەگۆڕدرێ، سوپاس.

شێروان ناسح عەبدوڵڵا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت بە تێبینییەکەی مامۆستایان کردیان، پێشەکی هەموو کۆبوونەوەکانی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستان بەناوی خوای گەورەو میهرەبانەوە دەست پێ دەکات.پاشان دەگوترێت (باسم الشعب). ئەم دوو خاڵە لە هەموو یاساکاندا رەچاو کراوە، سوپاس.

بەڕێز ئەیاد حاجی نامق مەجید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت بە مەسەلەی ناو گۆڕینەکە راستە دەبێ یاسای ئەنجوومەنی وەزیران بگۆڕدرێ و، دەبێ ناوی لیژنەی کاروباری ئەوقافیش بگۆڕدرێ، من وەکو ئەندامێکی لیژنەی یاسایی رام وایە، ئەگەر بکرێ گفتوگۆ لەسەر یاسایی وەزارەتی ئەوقاف رابگیرێ تا ئەو پێشنیارە پێشکەش دەکرێ، ئەگەر رەزامەندی لەسەر کرا ئەو کاتە بەپێی بڕیاری پەرلەمان دەتوانن هەر ناوێک دابنێن، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

من لام وایە ئەمە دەرچوونە لە یاسا، ئێمە ئێستا یاسای وەزارەتی ئەوقاف لە بەردەستمانەو، راگرتنی یاسا لەسەر بابەتێک کە پێش ئێستا باس کراوە شتێکی یاسایی نییە، لەبەر ئەوە ئێوە بەردەوام بن لە خوێندنەوەی یاساکە، ئێستا دێینە سەر مادەی یەکەم.

بەڕێز ئەیاد حاجی نامق مەجید:

المادة الاولى: يقصد بالتعابير التالية، المعاني المبينة ازاءها:

١- الوزارة: وزارة الاوقاف والشؤون الاسلامية لإقليم كوردستان العراق.

٢- الوزير: وزير الاوقاف والشؤون الاسلامية لإقليم كوردستان العراق.

٣- وكيل الوزارة: وكيل وزارة الأوقاف والشؤون الاسلامية لإقليم كوردستان العراق.

٤- المجلس: المجلس الاعلى للاوقاف والشؤون الاسلامية لاقليم كوردستان العراق.

٥- الاقليم: اقليم كوردستان العراق.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

هیچ تێبینییەک لەسەر ماددەی یەکەم هەیە؟.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێویست ناکات هەموو جار وشەی (اقلیم) بەکار بهێنرێ جارێک بەکار بهێنرێت بەسە، سوپاس.

بەڕێز حازم ئەحمەد مەحمود یوسفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پرۆژەیەکم لایە وشەی (اقلیم) لەسەرەتادا هاتووە، بەرای من وا باشترە، چونکە ئەمەندە جارە بەرامبەر هەر رستەیەک دووبارە نەدەبۆوە، بەڵام لەو بڕگەیەی کە بەڕێز ئەیاد خوێندیەوە وشەی (اقلیم) لە کۆتاییدا هاتووەو، لە هەموو رستەکان ناوی هەرێم دووبارە بۆتەوە، لەبەر ئەوە من پێشنیار دەکەم وشەی (اقلیم) لەسەرەتاوە پێناسە بکرێ، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

لیژنەی یاسا هیچ تێبینییەکی تری هەیە؟.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بە نیسبەت ئەوەی کاکەڕەش باسی کرد دەبێ ئەوەندە وشەی (اقلیم کوردستان العراق)ی تیادا نەبێ راستە، چونکە هیچ لە یاساکە کەم و زیاد ناکات، بەڵام ئەوەی کاک حازم دەڵێ (الاقلیم) لەو رەش نووسەی لەلاتانە تیایدا نییەو، پێموایە هیچ گۆڕانێک نابێت، ئەگەر لە هەر شوێنێک دابنرێت، چونکە ئەوە باسی وشەکان و، ناوەڕۆکی یاساکە دەکات، سوپاس.

بەڕێز سیروان محەمەد نەورۆلی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لە بنەڕەتدا شت لە قەبارەی گەورە دەست پێ دەکا بۆ خوارەوە، لەبەر ئەوە تەشکیلەکە دەبێ لەسەرەوە بۆ خوارەوە بێ، بەڵام لەم یاسایەدا بە پێچەوانەوە هاتووە، لەبەر ئەوە پێویستە وشەی اقلیم لەسەرەوە بێت، سوپاس.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

گوتمان وشەی (اقلیم) لەسەرەوە بنووسرێ، یان لەخوارەوە لە ناوەڕۆکی یاساکەوە دەست پێ ناکات، بەڵام رای بەڕێز کاک سیروان راستە چونکە، (اقلیم)گەورەترە لە هەموو وەزارەتەکان و، وەزیرەکان، ئەگەر ئەندامانی ئەنجوومەن رازی بن دەیخەینە خاڵی یەکەم، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئێستا ئەگەر وشەی (اقلیم) خستمانە خاڵی یەکەم، لە هەموو رستەیەکدا دووبارە دەبێتەوە یا نا؟.

بەڕێز حـــەســـەن عـــەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

نەخێر دووبارە نابێتەوە، سوپاس.

بەڕێز جـــێگری ســـەرۆکی ئەنجـــوومـــەن:

کەواتە دەیخەینە دەنگدانەوە.

کێ لەگەڵ ئەوەیە کە وشەی (اقلیم) بێتە سەرەوە بۆ ئەوەی دووبارە نەبێتەوە تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسند کرا وشەی (اقلیم) بچێتە سەرەوە. تکایە لیژنەی یاسایی لە دانانی یاساکە ئەو پێشنیارە رەچاو بکات.

کێ لەگەڵ ئەوەیە مادەی یەکەم پاش هەموار کردنی پەسند بکرێ تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژە؟ مادەی یەکەم پاش هەموارکردنی بە تێکڕای دەنگ پەسند کرا.

بەڕێز ئەیاد حـــاجی نامق مـــەجـــیـــد:

المادة الثانية: تعمل الوزارة على تحقيق الاهداف التالية:

١- تنمية الوعي الاسلامي ونشر الثقافة الاسلامية وجوهر رسالته السامية.

٢- رعاية شؤون المقدسات الدينية وتنظيم ادارتها وصيانتها.

٣- تأمين متطلبات الاداء الأحسن والامثل لفريضة الحج.

٤- العناية بشؤون المؤسسات الاسلامية والخيرية وتطويرها في النواحي الادارية والفنية والمالية والتنظيمية والخدمية.

٥- تنظيم شؤون ادارة الاوقاف والاشراف عليها ومراقبتها.

٦- استثمار اموال الاوقاف في الوجوه المختلفة بما يضمن الحفاظ عيلها وتنميتها في اطار المبادىء العامة لخطة التنمية في الاقليم على اسس لا تتناقض مع احكام الشريعة الاسلامية.

٧- العناية بتنفيذ شروط الواقفين الهادفة الى تحقيق التضامن الاجتماعي وتقدم المجتمع.

٨- الاهتمام بالدين الاسلامي الحنيف وتراثه، واحترام علماء الدين الاسلامي والحفاظ على مكانتهم الاجتماعية وتحسين اوضاعهم المعاشية وتوفير مايلزم اوضاعهم المعاشية وتوفير مايلزم لممارسة نشاطاتهم الدينية والوطنية والاجتماعية.

٩- توثيق الروابط الدينية مع الاقليات الدينية بوجه خاص والعالم بوجه عام.

١٠- اعادة اعمار ما دمر من الجوامع والمساجد وانشاء المدارس الدينية الملحقة بها.

بەڕێز جـــێگری ســـەرۆکی ئەنجـــوومـــەن:

سوپاس، کێ تێبینی هەیە لەسەر مادەی دووەم؟.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەڕێزان بۆ ئاگاداریتان ئەم دوو بەندەی دوایی لای ئێوە نییە، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد ئەمین عەبدولحەکیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

برایانی بەڕێز، هەندێ گلەیی و گازندەم هەبوو لەسەر ناوی وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئەمە تەواو بوو ئێستا گفتوگۆ لەسەر مادەی دووەم دەکەین.

بەڕێز مەلا محەمەد ئەمین عەبدولحەکیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لە مادە (٢)دا نووسراوە (تعمل الوزارة على تحقيق الاهداف التالية) لێرە جگە لە ئایینی ئیسلامی باسی هیچ ئایینێکی تر نەکراوە، بۆ ئەوەی رەچاوی هەستی کەمە نەتەوایەتییەکانی دیکە بکەین، پێشنیار دەکەم ئەم بڕگەیە زیاد بکرێ (رعاية الشؤون الدينية للاقليات واحترام مشاعرهم الدينية).

لە بڕگەی (٨) دا کە دەڵێت: (الاهتمام بالدين الاسلام الحنيف وتراثه واحترام علماء الدين الاسلامي والحفاظ على مكانتهم الاجتماعية، وتحسين اوضاعهم المعاشية وتوفير مايلزم لممارسة نشاطاتهم الدينية والوطنية والاجتماعية)، ئێمە پێشنیارمان ئەمە زیاد بکرێ (وكذلك باعادة ما دمر من المساجد وانشاء المدارس الملحقة بالجوامع وفتح المعاهد والكليات في محافظات الاقليم). هەر ئەو دوو تێبینییەم هەبوو، سوپاس.

بەڕێز عەبدولخالق محەمەد رەشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لە بڕگەی چوارەمدا هاتووە دەڵێ: (العناية بشؤون المؤسسات الاسلامية والخيرية) لە راستیدا هەندێ دەزگای ئایینی نائیسلامیش هەیە، بۆ ئەوەی ئەوانیش بگرێتەوە پێشنیار دەکەم بڕگەکە بەم شێوەیە بێت: (العناية بشؤون المؤسسات الاسلامية، والدينية الخيرية)، یان (العناية بشؤون المؤسسات الدينية).

هەروەها بڕگەی (٨) پێشنیار دەکەم بەم شێوەیە بێت: (الاهتمام بالدين الاسلامي الحنيف وتراثة واحترام علماء الدين، ورجال الدين)، بۆ ئەوەی قەشەکان و دەزگاکانیان کە پەیوەندییان بە وەزارەتەوە هەیە، ئەوانیش بزانن بایەخیان پێ دەدرێ لەلایەنی مووچەوە، هەروەها لەلایەنی پلەوپایەی ئاینییەوە، سوپاس.

بەڕێز جـــەمـــیل عـــەبدی سندی:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــوومـــەن.

لە بڕگـەی (٦)دا دەڵێ: (استثمار اموال الاوقاف في الوجوه المختلفة بما يضمن الحفاظ عليها وتنميتها في اطار المبادىء العامة لخطة التنمية)، پێشنیار دەکەم بکرێت بە(في اطار المبادىء العامة لخطط التنمية)، لەبەر ئەوەی پلانەکانی گەشەسەندن گەلێک زۆرن، سوپاس.

دەربارەی کردنەوەی کۆلیژەکان پەیوەندیی بە (التعليم العالي)یەو هەیە نەک وەزارەتی ئەوقاف، لەبەر ئەوە ئەم بڕگەیە پێویستە لابېرێت، سوپاس.

بەڕێز حـــازم ئەحـــمـــەد مـــەحـــمـــود یوســـفی:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــوومـــەن.

پێشنیار دەکەم بڕگەی چوار بەم شێوەیە بێ (العناية بشؤون المؤسسات الاسلامية والدينية)، چونکە دەبێ بڕگـەیەک هەبێ بۆ بایەخـدان بە کـاروباری ئایینەکـانی تر، لەبەر ئەوان هیچ دەزگایەکیان نییە لە حکومەتی هەرێمدا، بۆ ئەوەی پەیوەندیی پێوە بکەن، سوپاس.

بەڕێز ئەکـــبـــەر حـــەیدەر مـــوســـا:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــوومـــەن.

پرسیارێکم هەیە لە لێژنەی یاسا، ئەویش ئەوەیە، لە مادەی دوو نووسراوە (تعمل الوزارة على تحقيق الاهداف التالية)، ئایا ناتوانین لە جیاتی ئەوە بنووسین (مهام الوزارة)، سوپاس.

بەڕێز مـــەلا هادی خـــضـــر کـــوێخـــا:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــوومـــەن.

سەبارەت ئەو دوو مادەیەی کە لە پرۆژە ئەمرازکراوەکە هەیە پێشنیار دەکەم بخوێندرێتەوە، بۆ ئەوەی، ئەوەی لای نییە ببنووسێتەوە، تاوەکو تێبینییەکانی خۆی لەسەری دەربېرێ، سوپاس.

بەڕێز عـــیـــزەدین مـــســـتـــەفـــا رەســـول:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــوومـــەن.

پێشەکی ناڕەزایی خۆم دەردەبڕم بەرامبەر بەوەی پرۆژەی یاساکە بە زمانی عـەرەبیی نووسراوە. وەگلەیش لە برای بەڕێز وەزیری ئەوقـاف دەکـەم، چونکە خـۆی نووسـەرەو، ئەندامێکی کـۆنی یەکێتی نووسەرانەو، دەیتوانی بیکاتە کوردی ئەمە یەک.

دووەم: لایەنێک لە کارەکانی مزگەوت لە کوردستاندا، مزگەوت تەنیا جێگای خوا پەرستی نەبووە، بەڵکو جێگای زانست و خوێندەواریش بووە، لەبەر ئەوە پێشنیار دەکـەم لەم یاسایەدا سامان و کەلتوری ئەو مزگەوتانەو، هەروەها ڕێزگرتنی زانایانی ئایینی بەندێکی تایبەتی بۆ تەرخان بکرێت، چونکە ئەم دەستنووس و کـتێب و مەتن و حاشیە کۆنانەی کوردستـان کە شتێکی تایبەتین کەڵکیان بۆ لێکۆڵینەوەی کۆمەڵی کوردەواری هەیە.

برایان باسی ئایینەکـانی تریان کـرد من لام وایە کـە وەزارەتەکـە ناونراوە وەزارەتی ئەوقـاف و

کاروباری ئیسلامی سەربەستی ئایینی دراوە بە ئەو کەسانەی ئایینی تریان هەیە لە کوردستاندا ئەوە بدرێتە دەستی خۆیان، بۆ ئەوەی بە هیچ جۆرێک نەخرێنە ژێر رکێفی وەزارەتی ئەوقافەوە، بەڵکو دەزگایەک سەر بە ئەنجوومەنی وەزیران دروست بکرێ کە یارمەتی ئەوانە بدات کە ئایینی تر ئەپەرستن و، یارمەتیان بدات و، تەنگوچەڵەمەیان بۆ چارەسەر بکاو، سەربەستی ئایینی و پلەوپایەشیان بۆ دابین بکات، بەڵام پێشنیار دەکەم لێرە بگووترێ کە یەکێ لەکارەکانی وەزارەتی ئەوقاف بە هێز کردنی گیانی برایەتییە لە نێوان خاوەنانی هەموو ئایین و، مەزهەبێک و، رێبازێک لە کوردستاندا، سوپاس.

بەڕێز مەلا موحسین خالید مستەفا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

یەکەم: ئەندامێکی بەڕێز پێشیناری ئەوەی کرد کە وەزارەتی ئەوقاف ناتوانێ پەیمانگاو کۆلێژی ئیسلامی بکاتەوە، دەبێ هەوڵی بۆ بدات. هەوڵدان بۆی مانای ئەوەیە کە هەوڵ بدرێت لەلایەنی وەزارەتەوە، یان ئەنجوومەنی وەزیران، ئینجا ئەوانیش رەزامەندی لەسەر دەکەن و، ئەو هەوڵدانەش ئەرکی (شؤون اسلامیيه).

دووەم: ئێستاتە بەغداد (معهد العالي للائمة والخطباء) هەیە کە پەیوەندیی بە وزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئایینیەوە هەیە. ئێمەش پێشنیار دەکەین لە کوردستاندا پەیمانگایەکی وا هەبێت کە بایەخ بدات بە ئیمام و وتاربێژەکان.

سێیەم: سەبارەت ئەو خاڵەی کە ئەندامان پێشکەشیان کرد(شؤون اسلامی ودینی)، ئێمە لارییمان نییە وشەی دینی لە پاش وشەی ئیسلامی زیاد بکرێت، بۆ ئەوەی برا مەسیحییەکان و، ئەوانی تریش بگرێتەوە.

چوارەم: ئەوە خاڵەی کە د.عیزەدین باسی قوتابخانەکانی سەر بە مزگەوتەکان کرد کە کاتی خۆی رۆڵێکی پیرۆزیان بینیوە لە خاڵی (۹ر۱۰ر۱۱)پرۆژە هەموارکراوەکەدا باس کراوەو، پێشنیاری لێژنەی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی بوو کە ئەوەش زیاد بکرێ (انشاء المدارس الملحقة بهما) بەمەبەستی دروست کردن و، زیندو کردنەوەی ئەو قوتابخانانە.

پێنجەم: بۆ وەڵامی ئەوەی کە دەزگای ئایینی لە وەزارەتدا هەبێ، بۆ ئەوەی کاروباری ئایینەکانی تریش رەچاو بکرێت، ئەوەش پێویستە لە وەزارەتی ئەوقافدا کۆمپانیایێکی تایبەتی هەبێ بۆ چاودێری کردن و راپەڕاندنی ئایینەکانی تر، سوپاس.

بەڕێز فەرەنسۆ تۆما هەریری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

من نامەیەکم بۆ بەڕێزتان نووسیوە داوای مۆڵەتم کردبوو لەسەر ئەوەی کە گاور حەقی نییە لەسەر پرۆژەی وەزارەتی ئەوقاف گفتوگۆ بکا، بەڵام وەڵامتان نەداوە، ئەگەر کێشەکە تایبەتە بە ئایینی مەسیحی پێم وایە ئەنجوومەنی وەزیران کێشەکەی چارەسەر کردووە لە پرۆژەی کاری ئەنجوومەنی

وەزیراندا هاتووە کە لیژنەیەکی بالا لە پیاوە ئایینیەکانی مەسیحی دروست پێک دێنن بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری ئایینی مەسیحییەکان، من پێم وایە ئەوە کۆتایی پێ هاتووە.
تێبینیم لە سەر خاڵی دووەم هەیە لە بڕگەی دووەمدا (رعاية مقدسات الشؤون الدينية) ئەوەش بکرێتە (رعاية مقدسات الشؤون الاسلامية)، چونکە لەگەڵ پێشەکییەکەی ناگونجێت رستەی (رعاية مقدسات الشؤون الدينية) هەموو ئایینەکانی تر وەکو مەسیحی و، یەزیدی دەگرێتەوە کەچی بۆ ئەوان نییە، بەڵکو تەنیا بۆ ئایینی ئیسلامییە، سوپاس.

بەڕێز بارزان خالید عەزیز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێموایە قسەکان هەمووی لەناو یەک چوارچێوەدا دەسووڕێتەوە، بەڵام ئەوەی من هەستی پێ دەکەم غەدرێکی زۆر هەیە دەرهەق بە ئایینەکانی دیکە، لام وایە ئەوەی کاک فەرهنسۆ وتی (جائز) نییەو، ئێمە پێشنیار دەکەین کەناوەکە بگۆڕێ و، بڕگەیەکیش بۆ ئایینەکانی تریش زیاد بکرێ، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

کاک بارزان ئەمانە پێیان ناگووترێ (غەیرە دین)، بەڵکو پێیان دەووترێ (غیرە ئیسلامیەکان).

بارزان خالید عەزیز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

منیش دەڵێم (غیرە دینەکەمان)، چونکە ئەمانە (غیرە دینی اسلامین)، لەبەر بڕگەی (٢)دا هاتووە (رعاية شؤون المقدسات الدينية) ئەوە شتێکی (مطاطیە)و، ئەوەی لە خاڵی هەشتەمدا هاتووە (احترام علماء الدين الاسلامي) من زۆر ڕێزم هەیە بۆ زانایانی ئایینی لەبەر ئەوە پێشنیار دەکەم یەک یان دوو بڕگە زیاد بکرێ لە (اهداف الوزارة) بۆ برا مەسیحیەکان و کلدانیەکان، چونکە نیاز وایە ناوەکە بگۆڕدرێ. بۆنموونە لە (اهدافەکان) ئەوە هەبێ کە کنیسەکان ئاوەدان بکرێنەوە، سوپاس.

بەڕێز ئەحمەد ئەبو بەکر بامەرنی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پرسیارێکم هەیە لە بەڕێز وەزیری ئەوقاف، ئایا وەزارەتی ئەوقاف تەنیا بۆ کاروباری ئیسلامییە، یان بۆ کاروباری ئایینەکانی تریشە؟، ئەگەر تەنیا بۆ کاروباری ئایینی ئیسلامی بێ ئەوا پڕ بە قاڵبی خۆیەتی هیچ ڕەخنەم لەسەر نییە، بەڵام ئەگەر ئایینەکانی تریش سەر بەوەزارەتی ئەوقاف بن ئەوا ئەو کەسەی کە پڕۆژەکەی نووسیوە زوڵمی لە ئایینەکانی دیکە کردووە، چونکە باسی هیچ ئایینێکی تری تیا نییەو، بە پێی ئەم پڕۆژەیە قەدەغەیان دەکەین لە بەکارهێنانی (طقوسی) خۆیان ئێستا بۆ نموونە لە مادەی (١٠) دەڵێ (اعادة اعمار مادمر من الجوامع والمساجد وانشاء

المدارس الدينية الملحقة بها)، ئەگەر ئێمە یارمەتیان نەدەین دێرەکانیان و، کەنیسەکانیان ئاوەدان بکەنەوە چۆن یارمەتیان ئەدەین (طقوسی) خۆیان بەکاربهێنن؟، سوپاس.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ناوی برایانی مەسیحی نەهاتووە لە یاساکەدا، لەبەر ئەوەی ئێمە کێشەکەمان دەگەڕێتەوە سەر خاڵی بنەڕەتی کە ئەندامان باسیان کرد کە هەموارکردن شێوازێکی تایبەتی هەیە.

هەندێک لە مامۆستایانی ئایینی پێش ئەوەی یاساکە بێتە لامان رایان پێچەوانەی ئەم رایەی ئێستا بوو، بەڵام ئێمە پێشنیارمان وابوو کە بەڕێوەبەرایەتییەک بەناوی (مدیریة الطوائف والادیان) دابنرێ دوای ئەوە کە دیمان ئەوە لەگەڵ خودی ناوی وەزارەتەکە ناگونجێ، چونکە (وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامییە) ئەمە یەک.

دووەم: دیارە هەندێک لە برادەران لێرە ئاگاداری پرۆتۆکۆلی دانیشتەکان نین، چونکە ئێمە وامان دانا کە ئێمە ماوە بدەین بە برایانی غەیری ئیسلام کە هاوخەباتی ئێمەن کێشەکانی خۆیان بەڕێگای خۆیان چارەسەر بکەن و، وابزانم ئەوە لە پرۆتۆکۆلەکاندا تۆمار کراوە.

سەبارەت ئەوەی بەڕێز ئەحمەد بامەرنی گوتی، ئێمە نیمچە سەربەخۆییەکیان پێ دەدەین بۆ ئەوەی خۆیان کاروباری خۆیان بەڕێوە ببەن.

دەربارەی خاڵی دووەم کە مامۆستا مەلا محەمەد ئەمین فەرمووی (مادمر من المساجد) دیارە ئێمە دەقە هەموارکراوەکە لامان نییەو، ئەو دەقەش لە لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی وەرمانگرتووەو، ئەوەمان زیاد کردووە، سوپاس.

بەڕێز ئیبراهیم سەعید محەمەد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

منیش هەر لەسەر ئەم بابەتە قسە دەکەم ئەویش بابەتی ئایینەکانی تر، چونکە لە پارێزگای دهۆک ئایینی هەمەجۆر هەیە زیاتر لە شوێنەکانی تر، لەبەر ئەوە ئەندامانی پارێزگای دهۆک زیاتر لەسەر ئەم بابەتە قسە دەکەن و بایەخی پێ دەدەن.

پرسارێکم هەیە ئەویش ئەوەیە: ئەگەر لە ئەنجوومەنی وەزیراندا (ئەنجوومەنێک) یان (هەیئەتێک) دروست کراوە بۆ مەسیحییەکان ئایا سەبارەت برا یەزیدیەکان چی□کراوە؟، چونکە دەبێ شتێک بۆ ئەوانیش بکرێ وەکو ئایینەکانی تر، سوپاس.

بەڕێز د. کەمال عەبدولکەریم محەمەد فوئاد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئێمە ئەگەر بگەڕێینەوە بۆ ئەو دانیشتنانەی کە لەسەر وەزارەتەکان و، ناوی وەزارەتەکان قسەمان کرد، ئەوە بوو لە ئەنجامدا بڕیاردا کەناوی وەزارەتی ئەوقاف چۆنە ئێستا هەر وابێ. هەرچەندە فراسیۆنەکەمان رازی نەبوو لەسەر ئەم ناوەو، بۆ مەبەستی کەمە ئایینەکانی تر وا بڕیار

درا کە بۆ ئەوانیش بەڕێوەبەرایەتیەک دابمەزرێ، ئایا بەڕەو رووی هەمان وەزارەت ئەبنەوە، یان بەرەوە رووی ئەنجوومەنی وەزیران دەبنەوە؟ بەداخەوە تاکو ئێستا باس نەکراوەو، پێویست بوو لەو ماوەیە دابنرێت بۆ ئەوەی بکرێتەوە وکەمایەتە ئایینەکانیش چارەسەرێکیان بۆ بدۆزرێتەوە بەشێوەیەکی وەها کە هەست بەوە بکەن لەلایەن ئەنجوومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان و لەلایەن پەرلەمانەوە شوێن و، جێگای خۆیان بۆ دیاری کراوە بایەخ ئەدرێ بە کێشەکانیان.

ئەو لێکۆڵینەوەی ئێستا ئەکرێ لە سەر ئەو پرۆژەیە کە لەبەر دەستمانەدایە، ئینجا ئەم مەسەلەیەش با بمێنێ وەکو پێشنیارێک بۆ کاتێکی تر کەوا بەرەو رووی ئەنجوومەنی وەزیران و، کۆمیتەی یاسا دەبێتەوە لە پەرلەماندا ئەو کاتە ئەتوانرێ ئەو کەموکوڕییانە پربکەینەوە، چونکە ئێستا چ مەسەلەیەک باس بکرێت دەگەڕێتەوە سەرناوی وەزارەتەکەو، بەو شێوەیە هیچ چارەسەر ناکرێت یا ئەبێ هەمووی بگۆڕێ یان ئەبێت ئەو پرۆژەی لەبەردەستمانە لە سەری بڕۆین پاش ئەو گۆڕانکاریانەی کە ئەکرێتەوە سەری و، بڕیاری لەسەر بدرێ، سوپاس.

بەڕێز عومەر سەید عەلی حسێن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

تا ئێستا چەندین بڕیارو یاسا دانراوەو، ئەمانە لە ژیانەوە دەرئەکەوێ چەندی جێبەجێ ئەکرێ و، چەندیش لەگەڵ واقعیدا ئەگونجێ. ئێمە کە سەیری بەرنامەی وەزارەتەکە ئەکەین زۆر لەگەڵ واقیعی ئێستادا ناکۆکە، چونکە لە ولاتی ئێمەدا دەبێ ئایینی کەمە نەتەوایەتیەکان بەرچاو بخرێ و، بەڕێوەبەرایەتی بۆ دابنرێ، یان دەبێ سەر بەوەزارەتەکەوە بێ و،ئەگەر بەڕێوەبەرایەتی دروست بکەین ئێمە حکومەتێکین ئەم هەموو بەڕێوەبەرایەتییە لە کوێ دروست بکەین بۆ (ئاشووری و، یەزیدی و، حەقی و، کاکەیی)؟، لەبەر ئەوە دەبێ پێشنیارێک دابنرێ وەکو ئەوەی لە پێش بەڕێزتانە، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

بەڕێز د.کەمال تێبینییەکی هەبوو لەسەر گۆڕینی ناوی وەزارەتەکەو، هەندێ شت کە پەیوەندیی بە وەزارەتەکەوە هەیە لە کاتی ناودانانی وەزارەتەکان لە ئەنجوومەنی وەزیراندا رەزامەندی کراوە لەسەر ناوەکە کە(وەزارەتی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی) بێت و، کاک فرەنسۆ گووتی ئەو کاتە رازی بوون لەسەر ئەوەی کە ئەنجوومەنێک دابنرێ بۆ هەڵسووڕانی کاروباری مەسیحییەکان بەڵام، کەمە نەتەوایەتییەکانی تر سەر بە ئەنجوومەنی وەزیران دەبن بۆ ئەم مەبەستە، ئەگەر ئەم رایە پەسند بکرێ ئێمە لەسەر ئەو بنەمایە گفتوگۆ بکەین بە تایبەتی ئەوە کە پەیوەندیی بە ناوەکەی هەیە هەر باسی ئیسلام بکەین. تێبینی هەبوو دەربارەی ئەوەی کە کۆلیژەکان وپەیمانگاکان سەر بە فێرکردنی بالایە، ئەوەی کە دکتۆر عیزەدین پێشنیارێکی کرد کە مادەیەک لەناو یاساکەدا هەبێ لەسەر بە هێزکردنی برایەتی نێوان ئیسلام و ئایینەکانی تر. وەڵامی ئەو خاڵە یاساییانە لەلایەن لیژنەی یاسایی دەدرێتەوە فەرموون.

بەڕێز ئەیاد حـــاجی نامق مـــەجـــیـــد:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــوومـــــەن.

ئێمە بۆمان ناکرێ هیچ برگەیەک سەبارەت بە کەمە ئایینەکانی تر زیاد بکەین لەسەر ئەم یاسایە، چونکە ئەم یاسایە لە بنەڕەتدا یاسای موسڵمانان و کاروباری ئیسلامییە تایبەتە وەخۆی لە ناوەکەیدا ئەوە دیاری کراوە کە ئەو وەزارەتە تایبەتە بە وەزارەتی وەقف و کاروباری ئیسلامیەو، هیچ ماوەی تیادا نییە باسی کەمە ئایینەکانی تری تیادا بکرێ، چونکە لە یاسای وەزارەتی ئەوقافی عێراقی برگەیەکی تیایە دەڵێ (رعایة شؤون الطوائف الدینیة بوجه العام وتنظیم الشؤون المتعلقة بادارة اوقافها ومعابدها بوجه خاص) و، لەگـــەڵ ئەوەشـــدا چەند بەڕێوەبەرایەتیەک هەیە لەناو یاساکە باس کراوە و نیشانەی پێ دراوەو، ئێمەش هەندێ شتمان لەم سەرچاوانە وەرگرتووە.

ئەو برگەیەی بەڕێز فرەنسۆ باسی کرد (رعایة شؤون المقدسات الدینیة) بەراستی ئەوە لەسەرمان نێپەڕ بووە، ئەگینا دەبوایە بیێت بە (رعایة شؤون المقدسات الاسلامیة وتنظیم ادارتها و صیانتها). وەکو رایەکی یاسایی ئەوەی لەسەرەوە هاتووە دژی ئەوەی خوارەوەیە، هەتا ئەوەی سەرەوە نەگۆڕێ هی خوارەوە ناکرێ بگۆڕدرێ، سوپاس.

بەڕێز حـــەســـەن عـــەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــوومـــــەن.

من شتێکم پێ سەیرە تا ئێستا ئەو برایانەی کە ئیسلام نینە لێرە هیچ داوای مافی خۆیان ناکەن، تەنیا ئێمە داوا دەکەین کە مافیان بدرێتێ، ئەگەر ئەوانە داوا بکەن هیچ گومانی تێدا نییە کە بەڕێوەبەرایەتیان بۆ دابنرێ، ئینجا ئەوە سەر بە وەزارەتی ئەوقاف دەبێ، یان سەر بە ئەنجوومەنی وەزیران دەبێ جیاوازیان نییە، بەڵام ناوی یاسایەکە دانراوەو گفتوگۆ لەسەری تەواو بووە.

دەربارەی کردنەوەی کۆلیژو پەیمانگاکان ئەندامان گوتیان هیچ دەسەڵاتێک نەدراوە بە وەزیری ئەوقاف، نەخێر بەڵکو لە یاسایەکەدا دەڵێ هەوڵ دەدات کە کۆلیژو پەیمانگای ئیسلامی بکاتەوە ئەوەش وابزانم ئیشوکاری وەزیرە.

ئەو یاسایەی کە هاتووە هەموو خاڵەکانی وەزارەتەکە بەڕێز وەزیری ئەوقاف دانیشتووە ئێستا وەڵامتان دەداتەوەو، ئێمە هیچمان لێ نەگۆڕیوە تەنها هەندێک زنجیرەو شتی یاساییمان گۆڕیوەو، ئەو دوو برگەی دوایی کە بۆتان خوێندراوە گۆڕاوە ئەوەش دەدرێتە بەڕێز وەزیری ئەوقاف، بەڵکو ئەو وەڵامتان دەداتەوە بزانن لەسەر چ بنەڕەتێک دانراوە، سوپاس.

بەڕێز جـــێگری ســـەرۆکی ئـەنجـــوومـــەن:

ئێستا دوو را هەیە، دووبارە دەیڵێمەوە ئەم بابەتە باس کراوەو، گفتوگۆی لەسەر کراوە، ئێستا رایەک هەیە دەڵێ: ئەنجوومەنی نیشتمانیی داوا بکات لە ئەنجوومەنی وەزیران بەپێی پرۆگرامی

خۆی ئەنجوومەنێک دابنێ بۆ کاروباری ئایینەکانی تر. جا کێ رازیە لەسەر ئەوەی بەردەوام بێ لەسەر گفتوگۆکردن لەسەر ئەم مادەیە؟.

بەڕێز شەوکەت حاجی موشیر ئەحمەد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەپێی ئەو رووڵکردنەوەی کە لیژنەی یاسا باسی کرد ئەم وەزارەتە تایبەتە بە وەزارەتی کاروباری ئیسلامی، ئێستا ئێمە رووبەرووی ئەوە بووین کە کاروباری کەمە ئایینەکانی تریشمان هەبێ، بەڕای من دەبێ پێشەکی ئەمە ڕوون ببێتەوە، بزانین ئایا کەمە نەتەوایەتیەکان لەگەڵ ئەم وەزارەتە باس دەکرێن وەکاروباریان لەگەڵ ئەم وەزارەتە دەبێ؟، یان تەنیا تایبەتە بە کاروباری ئیسلامی؟ دەبێ ئێمە لە ناو پەرلەماندا ئەم خاڵە چارەسەر بکەین، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

پێشنیارەکەی کاک کەمال رووڵکردنەوەی ئەوەبوو کە ئەم وەزارەتە تایبەتە بە وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامییەوە بۆ کاروباری کەمە ئایینەکانی تر بڕیاردرا ئەنجوومەنێک پێک بهێنرێت کە پەیوەندیی بە ئەنجوومەنی وەزیرانەوە هەبێ.

بەڕێز نەجمە دین عەزیز ئیسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێشنیار دەکەم ئەم گفتوگۆیە رابگرین، هەتا مەسەلەی ناوەکە یەکلا دەبێتەوە، سوپاس.

بەڕێز شمائیل ننو بنیامین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

دەمەوێ بۆتان ڕوونی بکەمەوە کە زۆر قسەکرا دەربارەی ئاشوورییەکان و، کاک محەمەد شەریف فەرمووی کە سەرۆکی لیستی ئاشووری ڕەزامەندی لەسەر ناوی وەزارەتەکە کردبوو، ئەمە ڕاست نییە، چونکە دەنگدان لەسەر ناوەکە بووە.

دکتۆر کەمال ڕوونی کردەوە ئەگەر ناوەکە وەکو خۆی بمێنێتەوە ئەوا وەزارەتەکە تایبەت دەبێ بە ئایینی ئیسلامی، هەروەها بەڕێز ئەیاد ڕوونی کردەوە دەربارەی مەسیحییەکان هەیئەتێک دروست دەکرێ سەر بە ئەنجوومەنی وەزیران، یان سەر بەوەزارەتی ناوخۆ یان سەر بەچ وەزارەتی تر بێ،

ئەگەر ناوەکەی گۆڕا ئەوا لە زۆر شتی تر گۆڕانکاری دەبێ و یاساکەش دەگۆڕێ و، من زۆر سوپاسی برا ئیسلامیەکان دەکەم کە بایەخ دەدەن بەم بابەتە.

خاڵێکی تر هەیە دەمەوێ ڕوونی بکەمەوە لە کاتی ڕژێمی بەعس کە کەنیسەکان سەر بە وەزارەتی ئەوقاف بوون ئەمە ڕای پیاوە ئایینیەکانی مەسیحی نەبوو، چونکە دەیانگووت کەنیسە سەربەخۆ بووە لە هەموو زەمانێکداو، لەسەردەمی عوسمانی و ،لەسەردەمی فارسی و ،لەسەردەمی

خەلیفەکان ، لەسەر ئەمەبوو ئێمە ڕەخنەمان نەبوو لەسەر ناوەکەو ، ئەگەر ناوەکە وا ماوە ئەوا تەنیا تایبەت دەبێ بە ئایینی ئیسلامی.

سەبارەت قسەی کاک فرەنسۆ گووتی کە بزووتنەوەی ئاشووری هەموو مەسیحییەکان ناگرێتەوە. خۆی بزووتنەوەی ئاشووری لەلایەن هەموو ئاشوورییەکان وکلدانییەکان هەڵبژێراوە، لەبەر ئەوە نوێنەرایەتی هەموویان دەکات.

دەربارەی دروست کردنی ئەنجوومەن بۆمەسیحیەکان، پێویستە لەگەڵ پیاوە ئایینەکانی مەسیحی گفتوگۆ بکرێ بۆ دانانی شێوەی دارشتنی ئەم ئەنجوومەنە ، سوپاس.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێشنیار دەکەم گفتۆگۆکە دوابخرێت، تابزانین ئەنجوومەنی وەزیران چ بڕیارێک دەردەکات، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئەگەر پشتگیری بکرێ لەسەر پێشنیارەکەی د.کەمال سەرۆکی فراکسیۆنی سەوز مانای وانەبوو کە دوا بخرێ، بەڵکو وەربگیرێ وەکو خۆی کە ئەمە تایبەت بێ بە ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی و، لە هەمان کاتیشدا پەیوەندیی بکرێ لەگەڵ ئەنجوومەنی وەزیران بۆ دروست کردنی ئەو ئەنجوومەنەی کە پەیوەندیی بە ئایینەکانی ترەوە هەیە.

بەڕێز عەدنان محەمەد نقشبندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەڵێ من پشتگیری پێشنیارەکە دەکەم، بەڵام لە هەمان کاتیشدا داوا دەکەم دوا بخرێ بۆ ئەوەی بزانین رای ئەنجوومەنی وەزیرانیش چییە؟ بۆ ئەوەی هەموو رۆژێ ئێمە گۆڕانکاری لە یاساکەدا نەکەین، سوپاس.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەوەی لە بەردەستمانە یاسای وەزارەتی ئەوقافە ، دەستوور نییە لێرە مانای ئەوە نییە کە ئەو ئایینەی لە یاسای وەزارەتی ئەوقاف باس نەکرێ لە حکوومەتی فیدرالیدا ناوەکەی سڕاوەتەوە، بەڵکو لە دەستوور باسیان دەکرێ، ئێستا ئەمە بڕیار بدرێ یان نەدرێ مانای ئەوە نییە کە ئایینی مەسیحی سڕاوەتەوە، بەڵکو تەنها بۆ ڕاپەڕاندنی ئیشوکارەکانە، بەڵام برادەرانی غەیری دینی ئیسلامی لایان باشترە بەڕێوەبەرایەتیەکی سەربەخۆیان هەبێ سەر بە وەزارەتی ئەوقاف، یان ئەنجوومەنی وەزیرانەوە بێ، نەک لەگەڵ وەزارەتی ئەوقاف دابنرێت و، یەک یاسایان هەبێ. پێشنارەکەی دکتۆر کەمال کە دەڵێ ئێمە لەسەر ئەو یاسایەی لەبەردەستمانە بڕۆین ئەبێ پەرلەمان بڕیاری لەسەر بدات، نابێ پەرلەمان ئیشوکارەکانی خۆی لەسەر رای ئەنجوومەنی وەزیران رابگرێ، چونکە پەرلەمان یاسا دادەنێ وبڕیار دەدات، سوپاس.

بەڕێز د. کەمال عەبدولکەریم محەمەد فۆناد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێشنیارەکەم بە جۆرێکی تر، ئەویش ئەوەیە ئەو پڕۆژەیەی لەبەردەستمانە بەناوەرۆکەکەی لێی بکۆڵرێتەوە ئەو گۆڕانکاریەی تیا دەکرێ باس بکرێ و، بڕیاری لەسەر بدرێ و، ناوی وەزارەتەکە خۆی لەخۆبەتی وەزارەتەکە وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامییە و، ئایینەکانی تر لەناو ئەم یاسایەدا جێگای باس کردنیان نییەو، کاتی خۆی هەربەو شێوەیە بڕیاری لەسەردراوە جارێکی تریش ئەیلێمەوە ئەو کاتە بیرورای ئێمە وانەبوو کە ناوەکە تەنیا (وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی) بێ، بەڵکو بیرورای کوتلەی سەوز ئەوە بوو کە ناوی (وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئایینی) بێ، بەڵام پاشان کە بڕیاردرا ئێمە ڕێز لەو بڕیارە ئەگرین.

پێشنیار دەکەم ئەو پڕۆژەی لەبەردەستە بەو شێوەی کە ئەیبینن کە کاروباری ئایینی و ئەوقافە ئەو مەسەلەیە بەو شێوەیە لێی بکۆڵینەوە، بڕیاری لەسەر بدەین وە ئایینەکانی تر دەتوانرێ کاتێکی تریان بۆ تەرخان بکرێ و، بەرای من بەشی زۆری ئەو لێکۆڵینەوەی لێرە دەکرێ زیادە، چونکە لە کاتی خۆی زۆر لەسەر ئەم بابەتە گفتوگۆ کراوە.

دوا قسەم ئەوەیە با ئەم وەزارەتە هەر بەناوی (وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی) بمێنێتەوەو، پاشان دەزگایەکی تایبەت بە ئایینی مەسیحییەکان دابنرێت بۆ هەڵسوڕانی ئیشوکاری برا مەسیحیەکان، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

کەس تێبینی هەیە لەسەر پێشنیارەکەی د.کەمال؟.

بەڕێز عومەر سەید عەلی حسێن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەو مەسەلەیە زۆر باس کرا وە پێشنیارەکەی کاک کەمال لەجێی خۆیەتی بەو شێوەی بڕیاری لەسەر بدەین کە کەمە نەتەوایەتیەکان و، کەمە ئایینەکانی تر بەڕێوەبەرایەتی تایبەتی خۆیان هەبێ، بەڵام ئەمە پەیوەندی بە ئەمنی قەومیەوە هەیە، چونکە کە ناوەکەی دەبێتە وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی ئەوا دوژمن ئیستغلالی دەکاو ئەو گرووپە ئایینیە بچووکەکان هان دەدا دژ بە ئێمە.

پێشنیارم دەکەم ئەم کۆبوونەوەیە دوا بخرێت بۆ سبەی، تاوەکو بەڕێز وەزیری ئەوقاف و برا ئاشووریەکان رای خۆیان دەدەن، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئێستا دوو را هەیە دەربارەی ئەم بابەتە:

١ــ بەردەوام بین لەسەر گفتوگۆ کردنی ئەم بابەتە بەو شێوەیە، کە یاسای وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی بەپێی ئەو یاسایەی کە لە ئەنجوومەنی نیشتمانیدا دەرچووە، ئەو ناوەی بۆ دانراوەو، لەهەمان کاتدا باسی ئەوە کرا کە ئەنجوومەنێک دروست بکرێ بۆ ئایینەکانی تر.

٢ــ ئەم یاسایە دوا بخرێ هەتا هەموو لایەک لەسەری کۆک دەبن. بەڵام من وای بە باش دەزانم کە بیخەینە دەنگدانەوە، چونکە زۆر کاتی بەسەرچووەو، زۆر گفتوگۆی لەسەر کرا.

ئێستا کی لەگەڵ پێشنیارەکەی د.کەمالە کە ئەمە وەکو (یاسای وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی) گفتوگۆی لەسەر بکەین و، پاشانیش ئەنجوومەنێک پێک بهێرێت لەلایەن ئەنجوومەنی وەزیرانەوە کە تایبەت بێ بە ئایینەکان، ئینجا کێ لەگەڵ ئەوەیە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، کێ لە دژی ئەوەیە کە بەردەوام نەبین لە باس کردن؟.. بە زۆربەی دەنگ پەسند کرا کە بەردەوامین لە سەر گفتوگۆ کردنی یاساکە بەناوی (یاسای وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی).

بەڕێز ئەجمەدین عەزیز ئیسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێموایە پێشنیاری یەکەم ئەوەیە کە ناوەکە نەگۆڕێ وەکو خۆی بمێنێتەوە، چونکە ئەمە ئەوقاف و کاروباری ئیسلامییە، ئەگەر ئەمە زیاد بکرێ دەنگدانەکە دەگۆڕێ، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

من وابزانم گوتم وەکو خۆی بمێنێتەوە بەمانای ئەوەی کە بەردەوام بین لەسەر گفتوگۆ کردنی یاسای وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی و، لە هەمان کاتیشدا ئەنجوومەنی نیشتمانی هەوڵ بدات لەگەڵ ئەنجوومەنی وەزیراندا بۆ دروست کردنی ئەو ئەنجوومەنەی کە بە کاروباری ئایینەکانی تر هەڵدەستی، لەسەر ئەمە دەنگ بدرێ. (٣٣) دەنگ لەگەڵ ئەوەیە کە بەردەوام بین لەسەر مناقەشە کردنی ئەم یاسایە، (٣٢) دەنگ دەیانەوێ دوا بخرێ.

بەڕێز بارزان خالید عەزیز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێموایە ئێمە زیاتر بووین، سوپاس.

بەڕێز د.کەمال عەبدولکەریم محەمەد فوئاد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەراستی وا دیارە بەشی زۆر ئەوانەی ئامادەن لە چۆنیەتی بەڕێوەبردنی بەڕێوەبردنی کۆبوونەوەکە شارەزا نین، پێشنیارێک کرا ئەو پێشنیارە دەخرێتە دەنگدانەوە وەکو پێشکەش کراوە ئیتر پێشنیاری دوولایەن گوێم لێ نەبووەو، ئەوە سەر لە دەنگدەرەکان تێک دەدات. پێشنیارەکەی

منیش زۆر روون و ئاشکرایە ئەڵێم ئەو ناوەی کە دانراوە کاتی خۆی زۆر بەدوور و درێژی باس کراوەو ، ئەنجوومەن بڕیاری لەسەر داوەو ، ئێستاش ناوەڕۆکەکەی بەپێی ناوەکەش دارێژراوە ، ئەگەر بێتو ناوەکەی بگۆڕین دەبێ ناوەڕۆکەکەش هەمووی دەستکاری بکەین و ، لەبەر ئەوەی کاتی خۆی زۆر لەسەر ئەم مەسەلەیە رۆیشتین بیروڕامان وابوو بەو شێوەیە ببڕێتەوەکە ناوەکەی (وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی) بێ و ، برامەسیحیەکانیش ئەو کاتە بیروڕایان وابوو کە خۆیان نەبەستن بە وەزارەتەوە ، لەبەر ئەوەی خۆیان بە کەمە نەتەوایەتی ئایینی سەربەخۆ دادەنێن هەر ئەو کاتە بڕیاردرا بۆ چارەسەرکردنی کێشەی ئەوانیش بەڕێوەبەرایەتی و دامودەزگای تایبەتیان بۆ دابمەزرێ.

پێشنیارەکەی من لەسەر ڕۆشنایی ئەم قسانەی سەرەوە بوو کە لە کۆبوونەوەیەکی پێشتر بڕیاری لەسەر درابوو ، واتە ئەم پڕۆژەی کە ئامادەکراوە بەناوی ناوەڕۆکەکەوە لەسەری بڕۆین و ، لێی بکۆڵینەوە و بڕیاری لەسەر بدەین پاش ئەو گۆڕانکارییەی ئەکرێتە سەری لەهەمان کاتیشدا ئەو مەسەلەی تا ئێستا جێبەجی نەکراوە لە کۆبوونەوەی پێشتردا بڕیاری لەسەر دراوە کە پەلە بکەین لە جێبەجێ کردنی و لێی بکۆڵینەوە. لەبەر ئەوەی من خاوەن پێشنیارەکەم داوا دەکەم کە پێشنیارەکەم وەکو هەیەو ، بە نووسراویش لەبەردەستانە بخرێتە دەنگدانەوە ، ئەگەر ئەنجوومەن پەسندی کرد ئەوا لەسەر کاروبارەکەی خۆمان بەردەوام دەبین و ،ئەگەر پەسند نەکرا ئەوا ناچارین لەو مەسەلەی جارێکی تریش گفتوگۆی لەسەر ئەکەین و زۆر کاتیشی پێ ئەکوژین ، ئێستا با بزانین بڕیاری ئەنجوومەن چ دەبێ لەسەر پێشنیارەکەم؟ ، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

بەداخەوە کاک کەمال ئەو پێشنیارەی کە بەڕێزت فەرموت بە نووسراوی پێمان نەگەیشتووە.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەوەی کاک کەمال گوتی پرسیارەکەی من دوولایەن نەبوو. ئێمە ئەگەر ویستمان ناوی وەزارەتەکە بگۆڕین بکرێتە (وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئایینی) وابزانم ئەو ئەنجوومەنەی کە دەیانەوێ لە ئەنجوومەنی وەزیراندا دروست بکرێ پێویست نییە ،ئەگەر ئەم ئەنجوومەنەش دروست بکرێ پێویست ناکات ناوەکەی بگۆڕدرێ ، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

وابزانم دەنگدانەکە وا دەرچوو (٣٣) لەگەڵ ئەوەیە کە بەردەوام بین لەسەر پڕۆژەی یاسای وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئایینی (٣٢) دەنگ لە دژە.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

وابزانم ئەو خاڵانەی کە ئاراستەمان کراوە زۆر گفتوگۆی لەسەر کرا ، کاک مەلا محەمەد ئەمین

وەکو ئەندامێکی لیژنەی ئەوقاف دەڵێ: لە بڕگەی (١٠) بڕگەیەک زیاد بکرێ، ئەو بڕگەیەش لەسەر داواکاری ئەوان زیاد کرا.

بەڕێز عەبدولخالق دەڵێ: بایەخ بدرێ بە برادەرانی غەیری ئایینی ئیسلامی بۆ ئەم مەبەستەش پەرلەمان و، وەزیری ئەوقاف مادەیەک دابنێین. ئەوە لە بڕگەی (٤)دا باس کراوە (العنایة بالشؤون الاسلامیة والدینیة) زیاد بکرێ ئەوەش لە کێشەی گفتوگۆیەکە هاتووە کە ئەگەر (اسلامی) بێ پێویست ناکا (دینی) بۆ زیاد بکرێ. کاک ئەکبەر دەڵێ لە جیاتی (تعمل الوزارة علی تحقیق الاهداف التالیة) بڵێین (مهام الوزارة)، بەڵام بەڵای منەوە هیچ لە ماناکەی ناگۆڕێ و، لە زۆربەی وەزارەتەکان وا هاتووە بۆیە ئیمەش وامان نووسی. مامۆستا مەلا هادی دەڵێ (٩ر١٠)ی زیاد کراوە بۆمان بخوێننەوە. فەرموون ئێوە مادەی (٩ر١٠). سوپاس.

بەڕێز ئەیاد حاجی نامق مەجید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

تاسعاً: توثیق الروابط الدینیة مع الاقلیات الدینیة بوجه خاص والعالم بوجه عام.

عاشراً: اعادة ما دمر من الجوامع والمساجد وانشاء المدارس الدینیة الملحقة بها، والعمل علی فتح الکلیات والمعاهد الاسلامیة في محافظات الاقلیم.

بەڕێز مەلا محەمەد عەبدولقادر/وەزیری ئەوقاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەم قانوونە کە ئێمە دامان ناوە لە وەزارەتی ئەوقاف لەسەر ئەو بنەمایە بوو کە ناوەکەی (وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی) بێ، بەڵام ئەگەر کاروباری ئایینی بوایە ئەوا بەشێوەیەکی تر دادەڕێژرا، لەبەر ئەوە چۆن پێشنیار کرا ئێمە لەسەری گفتوگۆ دەکەین.

پرسیار دەکرێ ئایا وەزارەتی ئەوقاف لەبارەی کەمەنەتەوایەتیەکان هیچی داناوە؟. ئەمە کاری وەزارەتی ئەوقاف نییە، بەڵکو کاری یاسایەو، یاسا چۆن دابنرێ ئێمە وا لەسەری دەڕۆین، ئەگەر کاروباری ئایینی بوایە ئەوا دەبا یاساکە هی کاروباری ئایینی بوایە، بەڵام ئەگەر کاروباری ئیسلامی بێ ئەوا دەبێ بە گوێرەی کاروباری ئیسلامی کار بکەین.

ئەندامێکی تر دەپرسێ ئایا کەس لە پیاوە ئایینیەکان داوایان نەکردووە؟، بەڵام مەتران و پیاوەکانی تریش هاتوونەتە لای کاک مەسعودو، زۆر بە تونڈی باسیان کردو، بۆ لای منیش هاتوون وە بەراستی نارازیش بوون و زۆر گلەییان هەبوو لەناوەکە وتیان لەسەردەمی حزبی بەعس ناوی (ئەمانەتی ئەوقاف و کاروباری ئایینی) بوو ئێستا کراوە بە کاروباری ئیسلامی و، ئێمەتان دوور خستۆتەوە، ئەمەش دەبێتە زوڵمێک دەرهەق بە ئێمەو، دیاریش نابێ ئیشوکارەکانی پەیوەندیی بەکام وەزارەت دەبێت.

دەربارەی ڕەخنەکەی برادەرانی بزووتنەوەی ئاشووری، من نەمگووت بزووتنەوە نوێنەرایەتی ئاشووریەکان ناکات، بەڵکو گووتم ئەو برادەرانەی لێرەنە نوێنەری هەموو مەسیحیەکان نین،

چونکه مەسیحییەکانی کوردستان سێ چوار تەوائفی تێدایە، لەبەر ئەوە ئەوان تەنیا نوێنەری ئاشووریەکان دەکەن نوێنەری کلدانیەکان نین، بۆیە تەنها ڕەزامەندی بزووتنەوەی ئاشووری ئەوە ناگەیەنێ کە هەموو مسیحییەکان لەسەر ئەم یاسایە ڕازی بن، ئەوە ڕای من بوو.

سەبارەت ڕەخنەی د.عیزەدین موستەفا کە دەڵێ یاساکە بەزمانی عەرەبی نووسراوە نەک بە کوردی بەڕاستی ڕەخنەکەی بەجێیە، بەڵام خۆی دەزانی ئێمە زاراوەی یاسایی کوردیمان نییەو، ئەگەر بەزمانی کوردیش بنووسین دەبێ وشە عەرەبییەکان بەکار بهێنین، ئەوەش کاتەکەمان بەفیڕۆ دەبات. سەبارەت بە مادەی (١٠)یەم، بەڕای من ئەو مادەیە زیادەو، لەجێی خۆی نییەو، یاسایی نییە (اعادة بناء المساجد والمدارس)، چونکە کە یاسا دادەنرێ بەردەوامە بۆ سالێک و دووسالّ و سێ سالّ نییە. ئاوەدانکردنەوەی مزگەوتەکان شتێکی کاتییە لەماوەی سالێک یان دوو سالّ دەبێ کە مزگەوتەکان ئاوەدان بوون ئەم پووچەڵ دەبێ، لەبەر ئەوە ئەمە پێویست ناکات لە یاسادا ئەمە باس بکرێت، بەڵکو دەبێ لە پلانی وەزارەتی ئەوقاف ئاوەدانکردنەوەی مزگەوتەکان باس بکرێت.

دەربارەی کردنەوەی کۆلیژو پەیمانگاکان ئێمە کاتی خۆی باسی ئەوەشمان کردووە، ئەگەر لە ئایندە کۆلیژەکان بکرێنەوە دەبێت سەربە وەزارەتی ئەوقاف بێت، بەڵام ئێستا وادانراوە کە کردنەوەی کۆلیژەکان ئەگەر ئیسلامی بێ یان ئیسلامی نەبێ، دەبێ سەر بە وەزارەتی خوێندنی باڵا بێت، لەبەر ئەوە بەڕای من ئەم مادەیەش زیادەو، پێشنیار دەکەم وەزارەت چۆنی نووسیوە هەر وابێ. ئەمانە تێبینیەکانی من بوون وبستم ڕوونیان بکەمەوە، سوپاس.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵڵا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت بڕگەی (١٠) کە دەڵێ: (اعادة ما دمر من الجوامع والمساجد انشاء المدارس الدينية الملحقة بها والعمل على فتح الكليات والمعاهد)، ئەمە پێشنیاری لێژنەی ئەوقاف بوو ڕاستە ئەمە بۆ بارێکی کاتییە هەر کاتێک ئەو بارە تەواو بوو ئیتر ئەو مادەیە کاری پێ ناکرێ و، ئێمە وەکو لێژنەی یاسا لاریمان نییە لەسەر لابردنی ئەو مادەیەو ،ڕای کۆتاییش بۆ پەرلەمانە، سوپاس.

بەڕێز ئەیاد حاجی نامق مەجید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لە مادەی (٢) بڕگەی (٢) وشەیەک هەیە بەڕاستی ئێمەش هەستمان پێ نەکردووە پێویستی بە گۆڕینەوەی هەیە (رعاية شؤون المقدسات الدينية) دەبێتە (رعاية شؤون المقدسات الاسلامية وتنظيم ادارتها اصيانتها)، سوپاس.

بەڕێز د.عیزەدین مستەفا ڕەسوڵ:

ڕەسوڵ بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئێستا هەموو شتێک بە زمانی کوردی دەنووسرێت،لە قوتابخانەکاندا وانەکان زۆربان بە کوردی

ئەخوێنرێ و ، بەڵام نازانم لێژنەی یاسا بڕچی یاساکان بە کوردی ناخوێنێتەوە ، سوپاس.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــوومـــــــەن:

وابزانم باسکردنی ئەم خاڵەی تیادا نەبوو. ئێستا وەڵامی لێژنەی یاسا لەسەر ئەم تێبینییانە چییە ؟ هەندێک تێبینی کە باسکرا دەربارەی کێشەی هەوڵدان بۆ کردنەوەی کۆلیژو ، دانیشتگاکان هەندێ لە ئەندامەکان وا رووندیان کردەوە کە ئەمە ئیشوکاری خوێندنی بااڵ و زانکۆیە ، ئەگەر راتان ئەوەیە کە لابرێ. هەروەها پێشنیارێک هەبوو بۆ پتەوکردنی برایەتی نێوان ئایینی ئیسلام و ، ئایینەکانی تر لە کوردستاندا ئایا بیرورِاتان چییە بەرامبەر ئەمە ؟.

بەڕێز حـــەســـەن عـــەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــوومـــــــەن.

ئێمە وەکو لێژنەی یاسا هیچ لارییمان نییە لەسەر ئەمە ، بەڵام ئەو پێشنیارە خۆی هی لێژنەی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی بوو ، لەبەر ئەوە دەبێ ئەوان رای خۆیان دەربڕن ، سوپاس.

بەڕێز جـــێگری ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن:

ئەگەر هیچ تێبینییەک نییە لەسەر مادەی (٢) بڕگەی (١٠) بەم شێوەیە دەبێت (اعادة اعمار ما دمر من الجوامع والساجد وانشاء المدارس الدينية الملحقة بها).

ئەوەی تر (والعمل على فتح الكليات والمعاهد في محافظات الاقليم) ئەوە لابرێ. کێ لەگەڵ ئەم پێشنیارەیە تکایە دەستی بەرزبکاتەوە ؟.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین..کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەم رستەیە بمێنێتەوە ؟.. مام ڕۆستەم بە عەرەبی تێنەگەیشتووی، دەڵێ ئاوەدانکردنەوەی مزگەوتەکان و ، دروست کردنەوەی قوتابخانە ئایینەکان کەسەر بە مزگەوتەکانن و ، هەوڵدان بۆکردنەوەی کۆلیژەکان لە پارێزگاکانی هەرێمی کوردستاندا. رای تریش هەیە کە دەڵێ ئەم بڕگەیە بمێنێتەوە بەڵام مەسەلەی کردنەوەی کۆلیژەکان و پەیمانگاکان بکەوێتە دەست خوێندنی.

کێ لەگەڵ ئەوەیە وەکو خۆی بمینێتەوە تکایە دەست بەرز بکاتەوە ؟ .. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاسان دەکەین.. کێ لەگەڵ ئەوەیە کە هی کۆلیژەکان لاببرێت و بدرێتە خوێندنی بااڵ ؟. زۆربەی دەنگ پەسند کرا کە کۆلیژەکان لاببرێت و ، بدرێتە دەست خوێندنی بااڵ.

مـــادەی دووەم بەندی (٩) (توثيق الروابط الدينية بين شعوب العالم الاسلامي بوجه خاص والعالم بوجة عام) لە پێشدا ببێ بە (توثيق الروابط بين ديانات اخرى)، ئەمە لێژنەی یاسادایبڕێژێ کە بەم شێوەیە بێ (توثيق الروابط الدينية مع الاقليات الدينية في الاقليم ومع شعوب العالم الاسلامي بوجه خاص، وشعوب العالم بوجه عام) کێ لەگەڵ ئەم گۆڕنکارییە ؟.

بەڕێز عـــەدنان مـــحـــەمـــەد نەقـــشـــبـــەندیی:

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــوومـــــــەن.

هەموومان لەگەڵ ئەوەین، بەڵام ئەگەر بەڕێزت فەرمان بدەی ئەم دەقە بدرێتە لێژنەی یاسا بۆ ئەوەی دابڕێژرێتەوە ، سوپاس.

بەڕێز د. جەلال شەفیق عەلی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

من لەگەڵ ئەوەنیم کەوا پەیوەندیی پتەو بکرێ لەگەڵ وڵاتە ئیسلامییەکان، چونکە بەراستی لەم بارودۆخەی کە کوردستان لەم دووسااڵە تیایدا بووە ئیتر لە برسێتی و، سەرمادا ژیاوەو، هیچ وڵاتێکی ئیسلامی یارمەتی نەداوە، بۆ نموونەش لەم رۆژانە لە وڵاتی میسر بوومەلەرزەبوو (٤٠٠) کەس کوژرا، وڵاتی سعودیە (٣) ملیۆن دۆلاری بۆ (٤٠٠) کەسەکە تەرخان کرد کەوا سعودیە ئیسلامیەتە لە دنیادا جا بەڕای من جیاوازی هەیە لە نێوان ئیسلاماندا،و ئیسلامی عەرەب جۆرێکن و ئیسلامی شوێنەکانی تر جۆرێکی ترن، لەبەر ئەوە نابێ ئێمە دوای ئەوان بکەوین، چونکە ئەو کاتە دەبێ بەپێی هەڵوێستی ئەوان بجوڵێینەوەو، من وای بەباشی دەزانم کە زانایانی ئایینی کوردستان زیاتر بە کاری خۆیان هەڵسن و، بگەینە پلەی ئەو وڵاتانەی کە بەناوی ئیسلام کار دەکەن و، خۆیان بەسەرچاوەی ئیسلام دادەنێن، بەڵام بە هیچ جۆرێک ڕەوشتی خۆیان دەرنەخست کە یارمەتی میللەتی کورد بدەن و، یارمەتی ئەو هەژارانە بدەن کە ئێستا لە برسێتی و، لە بێ سووتەمەنی دەمرن، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئەگەر بەڕێز جەلال ئەم مادەیە بخوێنێتەوە کە دەڵێ: (توثيق الروابط الدينية مع الشعوب العالم الاسلامي) وڵاتەکانی دیاری نەکردووە، بەڵکو ئەڵێ (شعوب العالم الاسلامي).

ئێستا دەمانەوێ ئەو مادەیە پاش ئەوەی زۆر باسکراو، ماوەیەکی زۆری خایاند نزیکەی زیاتر لە (٢٠) کەس لەسەر ئەم بابەتە قسەیان کرد بیخەنە دەنگدانەوە.

ئەو مادەیە دوای ئەو گۆڕانکار یەی کە خرایە سەری کێ لەگەڵ ئەوەیە کە ئەم مادەیە بڕیاری لەسەر بدرێ تکایە دەسەت بەرز بکاتەوە؟.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژی ئەوەیە؟ بە زۆربەی دەنگ پەسند کرا.

مادەی (٢) دەنگدرا لەسەری، تکایە لیژنەی یاسا لەکاتی دارشتنی ئەم مادەیە ڕەچاوی گۆڕانکاریەکان بکەن.

ئێستا مادەی سێیەم دەخوێنینەوە.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئێستا مادەی (٣) لەیاسای وەزارەتی ئەوقاف هاتووە. لیژنەی یاسا وا بڕیاریدا کە تیایدا نەبێ، مادەی (٣) کە ئێستا بۆتان دەخوێنینەوە ئەو مادەیە نییە کە لە پرۆژەی یاسای وەزارەتی ئەوقافە، سوپاس.

بەڕێز ئەیاد حاجی نامق مەجید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

اولاً: وزير الاوقاف الشؤون الاسلامية هو الرئيس الاعلى للوزارة، والمسؤول عن تنفيذ سياستها وممارسة الاشراف والرقابة على تنفيذ القوانين والانظمة والتعليمات فيها وتصدر عنه القرارات والاوامر والتعليمات في كل ما له علاقة بمهام الوزارة وتشكيلاتها واختصاصاتها وسائر شؤونها التخططية والفنية والادارية والمالية التنظيمية ضمن احكام القوانين والانظمة المرعية ويكون مسؤولا امام المجلس الوزراء باعتباره عضواً متضامنا فيه.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

کێ تێبینی هەیە لەسەر مادەی (٣)بڕگە (١)؟.

بەڕێز مەلا محەمەد ئەمین عەبدولکەریم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لەبەر ئەوەی مادەکە دوورو درێژە، ئەگەر بفەرموون بیخوێننەوە تاکو ببینووسین، سوپاس.

بەڕێز ئەیاد حاجی نامق مەجید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

مادەی (٣) له یاسای وەزارەتی ئەوقاف ئەو پێشنیارە هاتووە بۆ لێژنەی یاسایی. بەڕای لێژنەی یاسایی ئەم مادەی کە لەیاسای وەزارەتی ئەوقافدا هاتووە خۆی لە پێرەوەی ناوخۆی وەزارەتدا چارەسەری دەکرێ، بۆیە ئێمە ئەو مادەیەمان لەبنەڕەتدا لابرد، ئێستا دێینە سەر مادەی (٤) کەباسی تەشکیلاتی وەزارەت دەکات کەواتە مادە (٤) دێتە جێگای مادە (٣).

المادة الثالثة:

اولاً/ وزير الاوقاف والشؤون الاسلامية هو الرئيس الاعلى للوزارة والمسؤول الأول عن تنفيذ سياستها وممارسة الاشراف والرقابة على تنفيذ القوانين والانظمة والتعليمات فيها وتصدر عنه القرارات والاوامر والتعليمات في كل ما له العلاقة بمهام الوزارة وتشكيلاتها و اختصاصاتها وسائر شؤونها التخطيطية والفنية والادراية والمالية والتنظيمية ضمن احكام القوانين والانظمة المرعية ويكون مسؤولا امام مجلس الوزراء باعتباره عضوا متضامنا فيه.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

کێ لەسەر مادەی (٣) بەندی (١) تێبینی هەیە؟.

بەڕێز د. کەمال عەبدولکەریم محەمەد فوئاد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

تێبنییەکەی من زیاتر لەسەر شێوەیەکەیەتی نەک ناوەرۆکەکەی ئێوە لەپێشدا چەند روونکردنەوەیەکتان نووسیوە دەڵێن (الوزير) بەمانای وەزیری ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی ئیتر

بەرای من ئەم دووبارەکردنەوەیە هەموو جارێک پێویست ناکات بگوترێت (وزیر الاوقـــاف والشؤون الاسلامیة) ئەتوانرێ بنووسرێ، الوزیر: هو الرئیس الاعلی للوزارة. لەمادەکانی تریشدا پێویستە ئەوە رەچاو بکرێ، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد ئەمین عەبدولڵەکیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

جیاوازی هەیە لە دەسەلاتی وەزیرەکان کە بەیەک دەق هاتووە، هەروەها بۆ وەکیل وەزیرەکانیش بەهەمان جۆرە دەسەلاتیان پێ بدرێ و، پێویستە لە یاسادا ئەمە رەچاو بکرێت، سوپاس.

بەڕێز عەزەدین مستەفا ڕەسوڵ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پشتگیری قسەکانی مەلا محەمەد دەکەم ئەبێ تۆزێ لەوە ئاگادار بین کە دەسەلاتی هەموو وەزیرەکان لە هەموو وەزارەتەکاندا وەکو یەک بێ و لەیەک بچێ هەروەها بریکاری وەزارەتەکانیش لە هەندێ شوێندا بۆیان دەست نیشان دەکرێ و،لە هەندێ شوێندا نووسراوە ئەمە دەسەلاتی وەزیر خۆیەتی کەواتە بریکاری وەزارەتەکە هیچ دەسەلاتێکی نەبێ، بەرای من لەم پلەی ئێستامان هەموو وەزیرەکان و، بریکاری وەزیرەکانیش دەسەلاتیان وەک یەک بێ و، بەیەک دەق بخرێنە یاساکانەوە، سوپاس.

بەڕێز مەلا هادی خەضر کوێخا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

من ویستم ئەمە ڕوون بکەمەوە بۆ برادەران کە مادەی (٣) نەنووسراوەتەوە لەجیاتی مادەی (٣) مادەی (٤) نووسراوە، سوپاس.

بەڕێز حسێن عارف عەبدولڕەحمان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەمە (٣٠) دانە کوردییە لەیاساکە، ئەگەر بەڕێزتان حەزئەکەن بەسەر ئەندامەکان دابەشی بکەین، سوپاس.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

خاڵێک هەیە دەمەوێ ڕوونی بکەمەوە بۆ ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پرسیار دەکەن دەربارەی دەسەلاتی وەزیر بریکاری وەزیر، ئیشی وەزارەتی ئەشغال بیناکردن و، ئەندازیاری و، ئاوەدان کردنەوەیە، هەروەها وەزارتی نەخشەکێشان ئیشوکاری نەخشەدانانە، ئیشی وەزارەتی ئەوقاف

کاروباری ئایینی ئیسلامییه ، راسته دانانی وەزارەت لەسەر رێککەوتنی هەردوو فراکسیۆنەو ، سەبارەت دەسەلاتیان ئەوا پێکهاتنی لەسەر دەسەلاتی نێوان وەزیرو بریکار چۆن دانراوە ئێمە وا دەنووسین و ، مەرج نییە هەموویان دەسەلاتیان وەکو یەک بێ.

دووەم بریکاری وەزیر لەگەڵ وەزیرەکەی رێک دەکەن لەسەر دەسەلات بۆ ئێمە تێکی بدەین ، ئیستا ئێمە بایەخ بەوە دەدەین کە ئیشوکاری کوردستان بڕوات و ، پێچەوانەی یاسا نەبێ ، وابزانم تێبینی د.عیزەدین هەر لەسەر ئەم بابەتە بوو.

تێبینی د.کەمال لەجێی خۆیەتی پێویست نییە بڵێین (وزیر الاوقاف) بەڵکو وشەی (الوزیر هو الرئیس) (ال) زیاد دەکرێتە سەر وشەی وەزیر ئێستا ووشەی وەزیر لادەبرێ و ، الاقاف والشؤون الاسلامیه لا ئەبرێ و ، هیچ ماناکەی ناگۆڕێ ، سوپاس.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵڵا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت دەسەلاتی بریکاری وەزیر ئەو یاسایانەی لێرە پەسندکراون باسی ئەوەیان کردووە کە دەڵێ: (للوزیر تخویل بعض صلاحیاته الی وکیل الوزارة)، یان زیاتریان پێ نەدراوە ، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

پێموایە هەموو ئەو ئەندامانەی ناویان نووسرا بوو لامان وەتێبینیان هەبوو لەسەر ئەم بابەتە تەواو بوون.

بەڕێز مەلا محەمەد عەبدولقادر/وەزیری ئەوقاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

منیش پشتگیری قسەکانی بەڕێز سەید حەسەن دەکەم کە دەڵێ: پێش دانانی دەسەلاتی وەزیرو ، بریکاری وەزیر هەردووکیان لەگەڵ یەکتردا دادەنیشن بۆ دابەش کردنی دەسەلاتیان بە پێی ئیشوکاری وەزارەتەکەیان ، ئینجا لە یاساکەدا دەنووسرێ کە دەسەلاتی بریکاری وەزیر چییەو ، تا ئێستا زۆر بەرێکوپێکی ئەم شتە رۆیشتووە ، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

کاک عومەر ئێمە کە مادەکەمان خوێندەوە داوامان لە بەڕێزان کرد کە کێ تێبینی هەیە دەربارەی ئەم خاڵەو ، هەموو ناوەکان نووسراوە خوێندرایەوە. ئەگەر بەم جۆرە بڕۆین بەڕێوە هەموو کەسێک تێبینییەکی تری هەبێ هەر کەسێ زیادەیەکی هەبێ لەسەر قسەی ئەوی تر پێموایە هیچ یاسایەک تەواو ناکەین.

ئێستا گفتوگۆ لەسەر ئەم مادەیە تەواو بوو.

بەڕێز ئەیاد حاجی نامق مەجید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ثانيا : للوزير تخويل بعض صلاحياته الى وكيل الوزارة او لأي من رؤوساء الدوائر في الوزارة والمديرين فيها .

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

کێ تێبینی هەیە لەسەر ئەم برگە (٢) ؟

بەڕێز کەمال ئیبراهیم فەرەج شالی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت مادەی دووەم وای بەباش دەزانم کە لیژنەی یاسا دەسەلاتی وەزیر لەگەڵ بریکاری وەزیر پیشان بدات، بۆ ئەوەی بزانین بریکاری وەزیر چ کارێکی پێی سپێردراوە، چونکە بەراستی دەسەلاتی وەزیر و بریکاری وەزیر لە زۆر وەزارەتەکاندا گۆڕانی تیایە، دەسەلاتیان جیاوازە، چونکە وەزیرەکان نە وەزیری کوتلەی زەردن و، نەوەزیری کوتلەی سەوزن، بەڵکو وەزیری میللەتن، لەبەر ئەوە داوا دەکەم کە دەسەلاتی بریکاری وەزیر لێرە دەست نیشان بکرێ نەک وەزیری پێی بسپێرێ، سوپاس.

بەڕێز عومەر سەید عەلی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

مەسەلەکە مەسەلەی وەزیری ئەوقاف نییەو، ئەم وەزاراتانە وەزارەتی هەرێمی کوردستان و گەلی کوردستانەو، ئەمرۆ کۆمەڵێک برادەر ئیشوکارەکان رادەپەڕێنن سبەینێ کۆمەڵە برادەرێکی تر رایدەپەڕێنن. وەزارەتێک کۆمەڵێک ئیشی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان بەڕێوە دەبات، ئەگەر وەزیرێک ئیشوکارەکان دابەش بکا لەوانەیە بۆ ماوەیەکی تر بریکارێکی تر بێت بەم دابەش کردنە رازی نابێتن، لەبەر ئەوە پێشنیار دەکەم لیژنەی یاسا، یان لیژنەی پسپۆڕ دەسەلاتی بریکاری وەزیرەکان دیاری بکات، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد ئەمین عەبدولڕەحیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

چەند تێبینییەکم هەیە لەسەر ئەم خاڵە کە دەڵێ: (للوزير تخويل بعض صلاحياته الى وكيل الوزارة أو رؤساء احدى الدوائر) ئەمە ئەوە رادەگەیەنێ کە وەزیر بۆی هەیە دەسەلاتی بداتێ و، هەروەها دەتوانێ هیچ دەسەلاتێکی نەداتێ.

لەکۆتایی برگەکەدا دەڵێ: (باستثناء الصلاحيات الممنوحة له شخصياً) پرسیار دەکەم ئەم دەسەلاتە کەسیە لە کوێوە پێی دراوەو؟ ئایا ئێمە یاسایەکمان هەیە بەگشتی دەسەلاتی بریکاری وەزیرەکان دیار بکا یان ئایا ئەنجوومەنی وەزیران ئەمە دەکات؟. داوا دەکەم ئەم مەسەلەیە روون

بکرێتەوە. ئەندامانی لیژنەی یاسایی گووتیان هەموو هەمواركردنەكان یەكە، بەڵام ئەوەی من تێبینیم كرد هەمووی وەك یەك نییە، چونكە لە هەندێ شوێندا وەكو خوێندمانەوە وایەو، لە هەندێ جێگای تر دەڵێ: (یساعد الوزیر)و، واتە ئەمە تۆزێكی ماوە بۆ (یشارك الوزیر)، حەزیش دەكەم ئەم شتانە زیاتر بیری لێ بكرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆكی ئەنجوومەن:

وابزانم ئەو دەقەكەی لای بەڕێزتانە هەڵە نییە،بەڵام جیاوازی هەیە لەگەڵ ئەو دەقەی لای لیژنەی یاسایە، چونكە هی لیژنەی یاسا پاش گۆڕانكارییە، جا مادەی (٢) دەڵێ: (للوزیر تخویل بعض صلاحیاته الی وكیل الوزارة او لأي من رؤساء الدوائر في الوزارة والمدیرین فیها).

بەڕێز قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

دوو پرسیارم هەیە لە بەڕێز وەزیری ئەوقاف دەڵێ: (للوزیر تخویل بعض صلاحیاته).

١ــ ئایا ئەم دەسەلاتە پێدانە بەپێی ئیشوكار دەبێ، یان بەپێی بارودۆخە؟.

٢ــ ئایا ئەم دەسەلاتە پێدانە كاتییە، یان بەردەوام دەبێ، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد عەبدولقادر/وەزیری ئەوقاف:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

وەزیر بەرپرسیارە بەرامبەر بە یاساو، بەرامبەر بە ئەنجوومەنی وەزیران و، بەرامبەر پەرلەمان، بەڵام بریكار بەر پرسیار نییە، لەبەرئەوە بریكاری وەزیر نابێتە هاوبەش لە حوكم لەگەڵ وەزیر. ئەمەش بارودۆخێكی تایبەتییە لە ئەنجوومەنی ئێمەدا هەیەو، ئیشوكارەكانی بریكار ئیداریە، چونكە وەكو گووتم هەمیشە وەزیر بەرپرسیار دەبێت لەبەرامبەر ئەنجوومەنی وەزیران نەك بریكار، بۆیە دەبێ وەزیر لەگەڵ بریكار دابنیشن و رێك بكەون چ جۆرە دەسەلاتێكی هەبێ كە زیان بە دەسەلاتی وەزیر نەگەیەنێ، لەوانە ئیشێك بكرێ كە زیانی هەبێ ئەو كاتە وەزیر بەپرسیارە بریكاری وەزیر بەرپرسیار نابێ، چونكە ئەو كاتە بریكارەكە دەڵێ بەڕێزت ئەم دەسەلاتەت پێم داوە.

دەربارەی ئەو تێبنییەی كە یاسایەك هەبێ بەپێی ئەم یاسایە دەسەلاتی وەزیر و بریكاری وەزیر دیاری بكرێت. بەڵای منەوە ئەوە نابێ، چونكە لە هیچ یاسایەكی دەوڵەتان، یان عێراق ئەم جۆرە یاسایە نییەو، هەمیشە دابەش كردنی كار لە نێوان وەزیر وبریكاری وەزیر لە نێوان خۆیاندا دەبێت، سوپاس.

بەڕێز شەوكەت حاجی موشیر ئەحمەد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

تێبینییەكم لەسەر دەسەلاتی وەزیرو بریكاری وەزارەت هەیە.

وەزارەتەکانی ئێمە بانێکەو چەندین هەوایە سەبارەت بە دەسەلاتیان، چونکە پێویستە دەسەلاتی بریکارەکان لە هەموو وەزارەتەکاندا وەکو یەک بن، من پرسیار دەکەم ئایا ئەوە دەسەلاتانەی چین کە وەزیر دەیانداتە بریکاری وەزیر؟ ئەمە یەک.

دوو، بەڕێز سەید حەسەن دەڵێ (بەرای من) ئەمە هەڵەیە، چونکە بەڕێزی ئەندامی لیژنەی یاسایەو، پێویستە بڵێ بەرای لیژنەی یاسا، سوپاس.

بەڕێز مەلا هادی خەضر کوێخا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

وەزیر دەسەلاتی خۆی هەیە، ئەگەر بەرێککەوتن هەندێ لە دەسەلاتی خۆی بداتە بریکاری وەزیر و ئیشوکار لە نێوان خۆیاندا دابەش بکەن ئەمەراستە، بەڵام هیچ یاسایەک نییە دەسەلاتی وەزیرو بریکاری وەزیر دیاری بکات، سوپاس.

بەڕێز حەسەن حەمید رەحیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەرای من دەسەلات پێدان بەگوێرەی لێهاتوویی بێت، چونکە هەندێ جار بریکاری وەزیر زۆر بەتوانا تر لە وەزیرەکە، سوپاس.

بەڕێز د.فایەق محەمەد گوڵبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەراستی رەش نووسی یاسای وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی ماوەیەکی زۆرە لە بەردەستماندایەو، ئەوەی من تێبینیم کردووە لەوانەیە هەندێ لە ئەندامان یاساکەیان نەخوێندۆتەوە، ئەو دەسەلاتەی کەدراوەتە بریکاری وەزیر لەم وەزارەتەدا بە هیچ بریکارێک لە وەزارەتەکانی تر نەدراوە، چونکە تەنها دەسەلاتی بریکاری وەزیر ئەوە نییە کە لە برگە (٤) خاڵی (٢)دا هاتووە کە دەڵێ: (للوزير تخويل تعض صلاحياته الى وكيل الوزارة)، بەڵکو لە چەند شوێنێکی تر ئاماژە کراوە بۆ دەسەلاتی بریکار. وەکو لە مادەی (٣) خاڵی دووەم لقی (أ) دەڵێ (للوزير ان ينسب وكيل الوزارة لرئاسة المجلس عند غيابه) جا ئەمە دەسەلاتێکی زۆری داوە بە بریکاری وەزیر، هەروەها مادەی (٤)یش تایبەتە بە بریکاری وەزیر.

ئەگەر ئەندامانیش بڵێین نابێ هەموو بریکاری وەزیرەکان وەکو یەک دەسەلاتیان هەبێ ئەمە شتێکی تر.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

روونکردنەوەیەکم هەیە دەربارەی وشەی (بریکاری وەزارەت) هەندێ لە ئەندامان دەڵێن (بریکاری وەزیر) ئەمە هەیەڵە، چونکە (بریکاری وەزیر) جیاوازە لەگەڵ (بریکاری وەزارەت)،

چونکه بریکاری وەزیر لێپرسراوێکی ئیداری وسیاسیە، بەڵام بریکاری وەزارەت شتێکی ترە، هەر لەبەر ئەوەشە دەسەڵاتی بریکاری وەزارەت بەو شێوەیە هاتووە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

منیش پرسیارێکم هەیە لەسەر ئەو بابەتەی بەڕێز عەدنان باسی کرد لێرە کە دەڵێ: (للوزیر تخویل صلاحیاتة الی وکیل الوزارة)، مەبەستی (وەکیل وەزیرە)، یان (وەکیل وەزارەتە)؟.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لێرە مەبەستی (وەکیلی وەزارەتە)، بەڵام سەبارەت وەکیلی وەزیر (الوکیل کالاصیل)، چونکە هەمان دەسەڵاتی وەزیری هەیە، سوپاس.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵڵا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەم دەسەڵاتانە هی وەزیرە، جا لێرە وەزیر بۆ خۆی هەیەتی کە ئەم دەسەڵاتە دەداتە بریکاری وەزیر یان، نایدات وە دەشتوانێ نەیدات، سوپاس.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

من کە لێرە قسە دەکەم بەناوی لیژنەی یاساوە قسە دەکەم و، پێویست ناکا هەموو کات دووبارە بکەمەوە، بڵێم بەناوی لیژنەی یاسا ویستم ئەم روون بکەمەوە.

دەربارەی دەسەڵاتی وەزیرو بریکاری وەزیر ئەوەی کاک عومەر سەید عەلی بۆی چووە زۆر زۆری لێ دووەرە، چونکە ئێمە وەزیرو بریکاری وەزیرمان هەیە، یاسای هەموو وەزارەتێک گشتییە لێپرسراوی یەکەم (اصیلەکەیە) هەندێ لە دەسەڵاتی خۆی دەداتە بریکار بەپێی ئەو پێکهاتنەی لە نێوانیاندا دەبێ، چونکە ئەوان کە رێک دەکەون لەسەر یاسایەک کە لیژنەی ئیستشاری داینا‌وەو، ئەوانەی لە لیژنەی استشارین هەموویان (۲۰-۳۰)سالّ لە یاسا ئیش دەکەن ئینجا دێن بۆ ئەنجوومەنی وەزیران.

بۆچوونی ئێمە ئەوەیە کە ئەو دەسەڵاتەی دەدرێتە وەزیر دەبێ یاسایی بێ و، دژی یاسا نەبێ ئێمە سیفەی کەس ناگۆڕین. بۆ نموونە وەزارەتی ناوخۆ ئیشی لە هەموو وەزارەتەکان زۆرترە کەسەر بە ئەنجوومەنی وەزیرانن، دەگونجێ بریکاری وەزارەتەکە دەسەڵاتی بۆدانەنرێت؟.

دەربارەی قسەی بەڕێز حەسەن حەمید راستە، چونکە ئەوە دەمێنێتەوە سەر لێهاتوویی، چونکە ئەگەر یەکێ لێهاتوو نەبێ هەرچەندە دەسەڵاتیشی هەبێ هیچی پێ ناکرێ.

سەبارەت تێبینی مامۆستا مەلا محەمەد ئەمین دەڵێ: (الصلاحیات الممنوحة له شخصیا) وە

ئێمەش ئەوەمان لا راست نەبوو، بۆیە لامان بردووە لە هەموو یاساکانی تر، چونکە (الصلاحیات الممنوحة لة شخصیا) چییە؟ بۆیە ئەوە لەو هەمواركردنەکەی لیژنەی یاسا ئەم دەستەواژەی تێدا نییە.

بەڕێز د.رزگار پرسیاری کرد ئەم (تخویل)ە کاتی یە یان بەردەوامە؟ ئێمە دەڵێین مەرج نییە هەموو دەسەلاتەکە بەردەوام بێ، چونکە هەندێکیان کاتی دەبێ و، هەموو کاتێکش وەزیرەکە دەتوانێ دەسەلاتی بریکاری وەزیرەکە بکێشێتەوە، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئێستا مادەی سێیەم تەواو بوو دوو پێشنیار هەیە: یەکەم (شؤون اوقاف و ئیسلامی) لابرێ و، (ال) ئەخرێتە سەر وشەی (وزیر).دووەمیش وەکو خۆی دەمێنێتەوە.

ئێستا کێ لەگەڵ ئەوەیە کە مادەی سێیەم وەکو خۆی بمێنێتەوە تەنیا (ال) بچێتە سەر وشەی وەزیر تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژە؟ بەتێکرای دەنگ مادە (٣) پەسند کرا.

بەڕێز ئەیاد حاجی نامق مەجید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

المادة الرابعة: ترتبط بمركز الوزارة ما يلي:

١- المكتب الخاص للوزير: يتولي ادارته موظف بدرجة المدير ويعاونه عدد من الموظفين حسب الاقتضاء.

٢- للوزير تشكيل لجان دائمية او وقتية في الوزارة يعهد اليها بمهام خاصة تتعلق بانشطة و فعاليات الوزارة وفقا لأحكام القوانين المرعية والانظمة والتعليمات الصادرة بموجبها وله الاستعانة بالخبراء الاختصاصيين ضمن الاقليم او من خارجه.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

کێ تێبینی لەسەر مادەی چوار هەیە؟.

بەڕێز کاکە رەش محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

رستەی (ترتبط بمركز الوزارة) ناڕێکە لە لایەنی زمانەوە، چونکە جوانترە بڵێین (يدار مكتب الوزير من قبل) نەک (ترتبط بمركز الوزارة)، چونکە بەڕێوەبەرایەتیەتێکی دەرەوەی وەزارەت نییە هەتاکو بڵێین (ترتبط بمركز الوزارة)، سوپاس.

بەڕێز حازم ئەحمەد مەحمود یوسفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێشنیار دەکەم لە جیاتی (ترتبط بمركز الوزارة). ببێت بە (تتألف مركز الوزارة من المكتب الخاص للوزير ومكتب وكيل الوزير ومديرية الديوان العامة)، چونکە لێرە کە دەڵێین (مرکز

الوزارة) مانای به تەنها وەزیر دەگرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز مـــەلا تەها مـــحـــەمـــەد تەها:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

پێشنیار دەکەم ئەم رستەیە(یتولی ادارته بدرجة مدیر ویعاونه) بکرێتە (او عـدد من الموظفین)، سوپاس.

بەڕێز جـــێگری ســـەرۆکی ئەنجـــوومـــەن:

وەلامی لێژنەی یاسا چییە دەربارەی ئەم پرسیارانە؟.

بەڕێز حـــەســـەن عـــەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

بەڕای ئێمە ئەوە راستە کە دەڵێین (ترتبط بمرکـز الوزارة)و، ئەوانەی دەرەوەی وەزارەتیش دەگرێتەوە، ئەگەر بنووسرێ (تتالف) جوانترە ئەو کاتە واتا بەم شێوەیە دەبێت (تتالف مرکز الوزارة مما یلي)، سوپاس.

بەڕێز جـــێگری ســـەرۆکی ئەنجـــوومـــەن:

لێرە دەبێ (للوزیر تشکیل لجان مؤقتة او دائمیة) لەگەڵ ئەمە پەیوەندی نەمێنی.

بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوللا/سکرتێری ئەنجوومەن:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

چەند روونکردنەوەیەکم هەیە دەمەوێ پێشکەشی بکەم:

١ــ ئەگەر تەماشای مادەی (٤) بکەین (ترتبط بمرکـز الوزارة) سیغەکە واهاتووە کە شتەکە هەبێ.

٢ــ ئەگەر بڕگەی (٢) بخوێنینەوە دەڵێ: (للوزیر تشکیل لجان دائیمیة او وقتیة) ئەم رستە ناگونجێ لەگەڵ ناونیشانەکە.

٣ــ (تشکیل لجان دائمیة او وقتیة) بەرای من لەو مادەیە لە جێگای خۆیدا نییە، چونکە وەزیر هەر کاتێک پێویست بێ دەتوانێ لێژنە پێک بهێنێ.

بەرای من هەموو مادەکە گۆڕانکاری تیادا بکرێت و، هەروەها پشتگیری تێبینی بەڕێز حازم دەکەم، چونکە گونجاو نییە دیوانی وەزارەت تەنیا (مکتب الوزیر) بێ، بەڵکو (مـدیریة دیوان العامة) هەیەو، (مکتبي وکیل وةزیر) هەیەو، هەروەها کۆمەڵێک تەشکیلاتی تریش هەیە، سوپاس.

بەڕێز د. محەمەد فوئاد مەعسوم/سەرۆک وەزیران:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

لەکاتی گفتوگۆکردن تێبینی ئەوە دەکەم خۆی دەبێ بڵێین (للوزیر تخویل بعض صلاحیاته الی

وکیل الوزارة) دوای ئەمە بنووسرێ (للوزیر تشکیل لجان دائمیة) جوانترە جێگای لەوێ بێ، پاشان بێتە سەر (مرکز الوزارە) دوای ئەوەباسی (مکتب خاص الوزیر ومکتب وکیل الوزارة ومدیریة الدیوان) بکرێ.

دەربارەی (تشکیل لجان) بەرای من جێگای لێرە نییەو، پێشنیار دەکەم بکرێتە برگەیەک لە لە مادەی (٢) کە تایبەتە بە دەسەلاتەکانی وەزیر، کە وەزیر مافی ئەوەی نییە کە ئەم لیژنانە دابنێ، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

من تێبینییەکم هەیە ئەگەر پەسندی بکەن، لیژنەی یاسا جارێکی دی ئەم مادەیە داربڕێتەوە، ئەم یاسایە دوابخرێ بۆ کۆبوونەوەی بەیانی.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران ئامادەیە بۆ وەلامدانەوەی ئەو پرسیارەی کراوە دەربارەی کێشەی سووتەمەنی.

داوا لە بەڕێز ئەیاد دەکەین ئەو پێشنیارەی کردبووی دووپاتی بکاتەوە، تاوەکو سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران وەلامان بداتەوە.

بەڕێز ئەیاد حاجی نامق مەجید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لە دانیشتنی دوێنێ لە خالێ تازە بابەتدا پێشنیارێکم خستە بەردەستان ئەویش دەربارەی سووتەمەنی بوو.

ئەوەی ئێمە ئاگادارین وەفدێک هاتۆتە کوردستان بۆچارەسەرکردنی هەندێ کێشە یەکێک لەوانە کێشەی سووتەمەنییە، هەروەها لە پلانی ئەنجوومەنی وەزیران و، وەزارەتی پیشەسازی چارەسەرکردنی ئەم کێشەیە هەیە، چونکە ئێستا وەرزی زستان زۆر نزیک بۆتەوەو هەروەها بووەتە کێشەیەک بچێتە هەرمالێک ئەوە باس دەکرێ، بۆیە بە پێویستمان زانی بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران ئەم کێشەیەمان بۆ روون بکاتەوە بۆ ئەوەی بزانین تاچ رادەیەک هەوڵ دراوە بۆ چارەسەرکردنی، سوپاس.

بەڕێز د. محەمەد فوئاد مەعسوم/سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

تا ئێستا هەندێ هەنگاو بۆ چارەسەرکردنی ئەم کێشەیە نراوە.

یەکەم: هەوڵماندا لە ناوخۆ سووتەمەنی دابین بکەین، بەڵام تا ئێستا هیچ نەکراوە. زۆر جار خەڵک دێن باسی ئەوە دەکەن کە بە رێگای رێککەوتنی تایبەتی دەتوانن نەوت و بەنزین و گاز بهێنن، بەڵام کە گفتوگۆیان لەگەڵدا دەکەین شتەکە دەبێتە راستی تەماشا دەکەین ناتوانن هیچ بکەن . تا ئێستا چەندین کەس ئەو قسانەیان کردووە و لە ناو خەڵک بڵاوبووتەوە، بەڵام هیچ شتێکیان لەدەست نییە. وە هەندێکیان دەڵێن ئەگەر شیش لێرە بۆ بەغدا ببەین بەرامبەر بەوە

ئێستاش یاساکە بە گشتی دەخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگەڵ ئەوەیە کە یاساکە بە گشتی پەسەند بکرێ، تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژە؟ کەواتە بە زۆربەی دەنگ یاساکە بە گشتی پەسند کرا.

ئێستا دێینەوە سەر خاڵێکی تری بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان کە تەواو کردنی گفتوگۆیە لەسەر یاسای وەزارەتی ئەوقاف، کە لە دانیشتنی پێشودا گەیشتبووینە مادەی(٤).

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

المادة الرابعة/

١- يمارس وكيل الوزارة المهام والصلاحيات التي ضمن الاهداف العامة للوزارة واختصاصات الدوائر الملحقة بها ويساعد الوزير في توجيهها والاشراف على شؤونها. ضمن القوانين والانظمة المرعية.

٢- لوكيل الوزارة تخويل جزء من صلاحياته لمدير الديوان العام والمدراء في محافظات الاقليم ويكونون مسئولين تجاهه ضمن ما يخوله اليهم من صلاحيات عن اعمال الوحدات والتنظيمات التي يرأسونها.

ئەوەی لە وەزارەتی ئەوقاف هاتووە وەک خەتێکی کتابیی دینی نووسراوە، ئەگەر مادەی(١١) تەماشا بکەن ئەمە کە دەسەلاتی وەکیل وەزیر دەبێ لە دوای وەزیر بێت زنجیرەیەکی مەنتقیمان بۆ داوەتێ، گونجاو نییە وەکیل وەزیر لە جێگەیەک بێ و، دەسەلاتەکانی لە جێگایەکی دیکە بێت، بۆیە گواستومانەتەوە بۆ شوێنی خۆی، جیاوازییەکە تەنیا لەوە دایە.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵڵا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

دەخوێنێتەوە:- المادة(٤)

١- يمارس وكيل الوزارة المهام والصلاحيات التي يخولها الوزير إياها ضمن الاهداف العامة للوزارة، وإختصاصات الدوائر المرتبطة بها ويساعد الوزير في توجيهها والاشراف على شؤونها الفنية والادارية والمالية والتنظيمية، ووفقا للتوجهات الصادرة اليه من الوزير طبقا لاحكام القوانين والانظمة المرعية.

٢- لوكيل الوزارة تخويل جزء من صلاحياته لمدير الديوان العام والمدراء في محافظات الاقليم ويكونون مسؤولون تجاهه ضمن ما يخول اليه من صلاحيات عن اعمال الوحدات والتنظيمات التي يرأسونها.

بەڕێز حازم ئەحمەد مەحمود یوسفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەوەی راستی بێ من تێبینیم لە سەر مادەکە نییە، بەڵام من مادەی(٤) ئێستا لە ناویدا هاتوو لەژێر

باری (تەشکیلاتی وزارەت) مادەی(٤) بوو، کە مادەی(٣) تەواو بوو باسی ئەنجوومەنی وەزیران دەکات من پرسیارێکم هەیە لە لیژنەی یاسا، تەشکیلاتی وەزارە یان مەرکەزی وەزارەت چییە؟ سوپاس.

بەڕێز ئەحمەد تاهیر ئەحمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێشنیار دەکەم مادە (١١) بسڕێتەوە و، هەمووی بدرێتە پاڵ مادەی دەیەم (١ـ ٢ـ ٣ـ ٤) بە زنجیرە بێن یەک مادە بێت، مادەی(١١) زیادە.

لە کۆتاییدا(٤) (لوکیل الوزارة تخویل جزء من صلاحیاته لمدیر الدیوان العام) بڵێین (لوکیل الوزیر تخویل جزء من صلاحیاته لمدیر الدیوان العام)، لەجیاتی وەزارەت دەبێتە وەزیر، وەزیر مادام لەوێ(مدیر دیوان العام)ە لێرەش(لوکیل الوزیر تشکیل جزء من صلاحیاته) باشترە لەوەی(لوکیل الوزارە) بێت، سوپاس.

بەڕێز کەمال ئیبراهیم فەرەج شالی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پرسیارێکم هەیە ئاراستەی لیژنەی یاسای دەکەم: لە هەندێ جێ ناوی بریکاری وەزیر هاتووە لە هەندێ جێ وەکیل وەزارەت نووسراوە، ئایا جیاوازی لە نێوانیاندا هەیە؟، سوپاس.

بەڕێز بەختیار حەیدەر عوسمان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

تێبینییەکەی من لەسەر داڕشتنی مادەکەیە، برگە(١): - یمارس وکیل الوزارة المهام والصلاحیات التي یخوله الوزیر أیاها. پێویستە بگووترێ (التي یخوله أیاها الوزیر)، سوپاس.

بەڕێز سەید حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئێمەی لیژنەی یاسا وەڵامی ئەو پرسیارانە نادەینەوە، لە بەر ئەوەی لەدەقی وەزارەتی ئەوقافدا وا نووسراوەو، هیچ گۆڕانکارییەکمان لێ نەکردووە، بەڵام هەندێ شت بەتایبەتی کراوە، ئێمە لە لیژنەی یاسا وەڵامیان دەدەنیەوە.

بەڕێز ئەحمد دەڵێ: مادەی(١٠و ١١) لێک بدرێت. ئێمە نەمانهێشت کردمان بە مادەی(٤)، چونکە جێ خۆی راست نەبوو هەر لامان دا لەوێ.

بەڕێز کەمال شالی دەڵێ: دەسەڵاتەکانی وەزیرو بریکاری وەزیر دیاری بکرێ. لە پێشەوە چاکترە ئێمە لیژنەی یاسا لیژنەی داڕشتنین ئەوە لە وەزارەت ئەوە دادەڕێژین شێوازە یاساییەکەی وەردەگرین، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئایا لە میلاکاتی وەراتەکاندا تا ئێستا بریکاری وەزارەت هەیە؟ یان بریکار وەزیرەکان کە دانران و، سوێندیان خوارد ئایا بریکاری وەزیرە یا بریکاری وەزارەتە؟.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بێگومان جیاوازی هەیە لە نێوان بریکاری وەزیرو بریکاری وەزارەتدا، سیغەکە هەمیشە بریکاری وەزارەت هاتووە. بریکار وەزیر ئەو کەسەیە کە لە کاتی پێویست شوێنی وەزیر دەگرێتەوەو دەبێتە وەزیر، بەڵام ئەوە بریکار وەزارەتە نەک بریکاری وەزیری، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

من پرسیارەکەم ئەوە بوو لە فەرمانی دانانی ناوی بریکار وەزیر، یان بریکاری وەزارەت هاتووە؟.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

نەخێر بریکاری وەزارەتە، چونکە بریکاری وەزارەت دەسەلاتی بریکاری وەزیری نییە و ،دەسەلاتەکانی دیاری کراوە، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد عەبدولقادر ئەحمەد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

هەر وەزارەتێک گیروگرفتی تایبەتی خۆی هەیەو، بەرای من وەزیرو بریکاری وەزارەتەکە دەبێ بە ڕێککەوتنی هەر دوو لایەن بێت و، بە تەئکید هەر وەزیرێک پێویستی بەوە هەیە کە بریکارەکەی دەور ببینێ وئیش بکات، کەس نییە بیەوێ بریکارەکەی پشتگوێ بخات، ئێستا لە وەزارەتی ئێمەدا ئەودەسەلاتەمان بە بریکاری وەزارەت داوە، بۆ نموونە ئەنجوومەنی زانست زۆر کاری گرنگ دەکات کە بریکاری وەزیر لێی بەپرسە و، زۆر لە ئیشەکانی ئێمە هەیە بە ئەو دراوە، سوپاس.

بەڕێز کەمال ئیبراهیم فەرەج شالی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پرسیارەکەم ئەوە بوو کە ئێستا بریکاری وەزارەت لەگەڵ بریکاری وەزیرە، ئایا لە حاڵەتێک وەزارەت نەمێنێ ئایا بریکاری وەزارەت ئەمێنێ؟ چونکە ئەوە چەسپاوە وەکو بریکاری وەزیرە، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەوە پەیوەندیی بە گفتوگۆی ئەم یاسایە نییە.ئێستا مادەکە دەخەینە دەنگدانەوە.

مادە (٤) کە خوێندرایەوە پاش ئەو تێبینییانە کێ لەگەڵە تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژە؟ بە زۆربەی دەنگ مادە (٤) پەسند کرا

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵڵا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

المادة(٥): تتألف الوزارة من التشكيلات التالية:

١ـ مكتب الوزير يتولى ادارته موظف بدرجة مدير، ويعاونه عدد من الموظفين حسب الاقتضاء.

٢ـ مكتب وكيل الوزارة: يرأسه موظف بدرجة مدير، ويعاونه عدد من الموظفين حسب الاقتضاء.
٣ـ مديرية الديوان العامة: وترتبط بها المديريات التالية:
١ـ مديرية الافراد والخدمات الادارية.
٢ـ مديرية الحسابات والرقابة والتدقيق.
٣ـ مديرية المساجد والمؤسسات الدينية.
٤ـ مديرية الاملاك والشؤون القانونية.
٥ـ مديرية المدارس الدينية.
٦ـ مديرية التخطط والمتابعة.
٧ـ مديرية الارشاد الدين وشؤون الحج.
٨ـ مديرية الاعمار والهندسة.
٩ـ مديرية الاوقاف والشؤون الاسلامية في محافظات الاقليم.

بەڕێز د. عیزەدین مستەفا ڕەسوڵ:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.
پێشنیاری دەکەم بەڕێوەبەرایەتییەکی تری بخرێتە سەر، بەڕێوەبەرایەتی کتێبخانەکان ولێکۆڵینەوە، چونکە ئەوقاف لە کوردستاندا چەند کتێبخانەیەکی چاکی هەیە بەتایبەتی کتێبخانەی سلێمانی کە هەر لە مەو دوا بیکەین بە کتێبخانەی نیشتمانیی کوردستان لە هەموویان بە نرخ تر، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد قادر ئەحمەد:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.
پشتگیری ئەو پێشنیارە دەکەم بەراستی پاش ئەوەی من چووم بۆ سلێمانی وکتێبخانەکەم بینی لەوێ سەر بە بەڕێوبەرایەتی ئەوقافی سلێمانی بوو. بە ڕای من ئەم کتێبخانەیە شتێکی زۆر نایاب و گەورەیە وەکو جەنابی دکتۆر فەرمووی، لە بەر ئەوە زۆر پێویستە کە سەر بەوەزارەت بێ و، خۆشمان لەوێ وا ڕێککەوتین، سوپاس.
بەڕێز د. عیزەدین مستەفا ڕەسوڵ:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.
پێشنیار دەکەم دەقەکە بەو شێوەیە بێت: بەڕێوەبەرایەتی لێکۆڵینەوە وکتێبخانەکان (مدیریة الدراسات والمکتبات)، چونکە کاتی ئەوە هاتووە کات بۆ□کتێبە کوردییەکان تەرخان بکەین، سوپاس.

بەڕێز ئەحمەد تاهیر نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

دوو پشنیارم هەیە:

١ــ بەڕێوەبەراتییەک هەبێ بۆ کتێبخانەکانی کوردستان سەر بە وەزارەتی ئەوقاف بێت.

٢ــ خاڵی سێیەم و پێنجەم لەم مادەیە لێک بدرێت، چونکە خاڵی سێیەم (مدیریة المساجد والمؤسسات الدینیة) زۆر نزیکە لە خاڵی پێنجەم (مدیریة المدارس الدینیة)، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

وابزانم ئەو بەڕێوەبەرایەتییە دانراو، ڕەزامەندی لەسەر کرا، پاشان وەزارەت ئەتوانێ بەڕێوەبەرایەتییەکان لێک بدات و، ئەشتوانێ داوای کردنەوەی بەڕێوەبەرایەتییەکان بکات.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

یەک لەو خاڵانەی کە پەیوەندیی هەبوو بە نووسینگەی وەزیر، نووسینگەی بریکاری وەزیر لە پرۆژی وەزارەتی ئەوقافدا ئەنجوومەنی زانست بوو ئێستا لە پرۆژەی لیژنەی یاسادا ئەنجوومەنی یاسایان لاداوە، بەڵام ئەم ئەنجوومەنە زۆر پێویستە لە ئەوقافدا هەبێ، چونکە ئەو کەسانە دادەمەزرێنێ کە داواکاری پێشکەش دەکەن، لەبەرە ئەوە پێویستە ئەو ئەنجوومەنە هەبێ و، دیاری بکرێ لەچ پێک دێ و، لە چەند کەس. بەڕای من بگوترێ لە (٥) زانای ئایینی ناسراو، بۆ ئەوەی بتوانن خەڵک هەڵبسەنگێنن، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد عەبدولقادر/ وەزیری ئەوقاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەڕای من ئەبێ ئەنجوومەنی زانست هەر بمێنێ، باوەڕ ناکەم لابرێ، سوپاس.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

دەربارەی نووسنیگەی بریکاری وەزیر شتەکی زیادە وەکو بگووترێ لە ئیدارە(بدرجة مدیر، ویعاونه عدد من الموظفین حسب الاقتضاء) من دەڵێم بکرێت بە(یدیره موظف)، چونکە شتێکی زیادەیە هەر یەک لە وەزیرو بریکاری وەزیر بەڕێوەبەرێک دابنێن، تەنیا چەند فەرمانبەرێک وەکو سکرتێر دابنێن بەسە.

دەربارەی (مدیریات الحسابات والرقابة والتدقیق)، وردکاری (تدقیق) یەکێکە لە ئەرکەکانی ژمێریاری راستە لەگەڵ (دائیرە رەقابە) جێگای تایبەتی هەیە، بەڵام وردکاری لەگەڵ ژمێریاریە، لە بەر ئەوە پێشنیار دەکەم کە بکرێت بە: (مدیریة الحسابات والرقابة) و، وشەی (تدقیق)ی لەگەڵدا نەبێ.

دەربارەی کتێبخانەکان، پێشنیار دەکەم بەستێتەوە بە قوتابخانەکانی ئایینی و، پێویست ناکات بەڕێوەبەرایەتییەکی تایبەتی بۆ دابنێن، سوپاس.

بەڕێز حـازم ئەحـمـەد مـەحـمـود یوسـفی:

بـەڕێـز سـەرۆکی ئـەنجـوومـەن.

من تێبینییەکەم هەر ئەوەیە (ترتبط بمديرية الديوان العامة ومديرية الأفراد والخدمات الأدارية، مديرية الحسابات والرقابة والتدقيق) تاکو خوارێ بەرای من ئەو بەڕێوەبەرایەتییانە نابێ، بۆ نموونە پێشنیار دەکەم یەکەم و دووەم بکرێ بە (مـديرية الشؤون الادارية والمالية) هەمـووی دەگرێتەوە، دوای ئەوە دەسەلاتی وەزارەتە خۆیان چۆن رێکی دەخەن، سوپاس.

بەڕێز جـێـگری سـەرۆکی ئـەنجـوومـەن:

سەبارەت ئەو بەڕێوەبەرایەتییەی کە پێشنیار کراوە لێژنەی یاسا نە ئەتوانێ لێی بگۆڕێ و، نە ئەتوانێ بیخـاتە سـەر یەک، ئەوە شـتێکە وەزارەت پێشنیـاری کردووە، وەزارەت داوایەتی بە ئەنجوومەنی وەزیران ئەو شتانە رەچاو کراوە، ئێستاش بەڕێز وەزیری ئەوقاف ئەتوانێ باسی ئەوە بکات.

بـەڕێـز ئـازاد رەشـیـد مـیـران:

بـەڕێـز سـەرۆکی ئـەنجـوومـەن:

تێبـینییـەکم هەیە دەربارەی (مـديرية ديوان العـامـة)، ئەو بەڕێوەبەرایەتیـیـانە زۆربەیان ئەرکەکانیان هاوبەشە، ئەتوانین لە جیاتی (٩) بەڕێوەبەرایەتی بیکەینە (٧) بەڕێوەبەرایەتی، بۆ نموونە (٣-٥) (مديرية المساجد والمؤسسات الدينية) لەگـەڵ (مديرية المدارس الدينية) ئەتوانین لێکیان بدەین و، بڵێین (مديرية المساجد والمدارس والمؤسسات الدينية)، هەروەها (٦-٨) لێک بدرێت و، بکرێتە (مديرية التخطيط والأعمار والمتابعة)، سوپاس.

بەڕێز مـەلا محـەمـەد عەبدولقادر/ وەزیری ئەوقاف:

بـەڕێـز سـەرۆکی ئـەنجـوومـەن:

بەرای من ئەو بەڕێوەبەرایەتییانەی کە دانراون هەریەکە بەپێی پسـپـۆڕی خـۆیەتی و، هەتا لە کاتی خۆی ئەمینداری گشتی بوو ئێمە لەوانەیە هەندێکمان لێ کەم کردبێتەوە دوایی بۆ نموونە بـرادەران دەڵـێـن (مديرية المساجد والمدارس) بکرێ بەیەک. ئەو دوو بەڕێوەبەرایەتیـیـە هیچ پەیوەندییەکیان پێکەوە نییە و،ئەمە شتێکی سەربەخۆیە یانی لەگەڵ (مزگەوتەکان و، ئیمام و خەتیب و، نوێژ کردن و ئەمانە) نییـە، راسـتـە ئەگـەر رامـان لێ بێ هەمـووشی دەکەینە یەک بەڕێوەبەراتی، بۆئەوەی ئەم (دیوانی عـامـە) هەمـووی بگرێتەوە، بەڵام هەر یەک پسـپـۆڕی خۆی هەیە، لەبەر ئەوە وابزانم ئەو تەشکیلاتەی ئێمە دروستمان کردووە بەپێی پێویستە.

ئەندامێکی بەڕێز گوتی وەزارەتی ئەوقاف زۆر گەورە نییە. راسـتـە وەزارەتی ئەوقاف ئێستا زۆر گەورە نییە، بەڵام پاشان کە کوردسـتـان ئاوەدان کرایەوە، مزگەوتێکی زۆر دروست دەکرێت لەو گوندانەی کە ئاوەدان دەکرێنەوەو، وەزارەتی ئەوقاف ئەو کاتە گەورەتر دەبێت، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئەو بەڕێزانەی تێبینییان هەبووەو ،پێشنیاریان کرد کە بەڕێوەبەرایەتییەکان کەم بکرێنەوە ئەو باری ئابووری ئێستای کوردستان پێویستی بەوەیە کە کەمتر پارە خەرج بکرێ، ئەگەر بکرێت چەند بەڕێوبەرایەتییەک ببێت بەیەک بەڕێوەبەرایەتی لەوانەیە خەرجیەکان کەم ببێتەوەو، لەکاتی خۆی کە ئەم بەڕێوەبەرایەتییانە هەبووە باری ئابووری وەکو ئێستا خراپ نەبووە.

بەڕێز ئیبراهیم سەعید محەمەد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئێستا پاش زیاد کردنی هەردوو بەڕێوەبەرایەتی کتێبخانەکان و، ئەنجوومەنی زانست، نزیکەی (١٥) بەڕێوەبەرایەتییمان هەیە، بەرای من یەک بەڕێوەبەرایەتی گشتی بۆ ئەم (١٥) بەڕێوەبەرایەتییە کەمە، لەبەر ئەوە پێشنیار دەکەم، یان ژمارەی بەڕێوەبەرایەتییەکان کەم بکرێنەوە یانیش دوو بەڕێوەبەرایەتی گشتی هەبێت، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

دێینە سەر ئەو پێشنیارانەی کە دەربارەی ئەو بەڕێوەبەرایەتییانە کراوە کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو مادەیە وەکو خۆی بمێنتەوەو، تەنیا بەڕیوەبەرایەتی لێکۆڵینەوەو کتێبخانەکان زیاد بکرێ تکایە دەسەت بەرز بکاتەوە؟. بزانین لیژنەی یاسا چی دەڵێ کە پەیوەندیی بەو جۆرە شتانەوە هەیە!

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لە بارەی ئەنجوومەنی زانست کە کاکەڕەش باسی کرد، ئێمە باسی ئەنجوومەنی زانستمان نەکردووە، چونکە بڕگەکە دەڵێ: (يرتبط المجلس العلمي بوكيل الوزير)، کە ئەنجوومەنێک دروست نەبوو ئێمە چۆن دەبێت بیبەستینەوە بە کەسێک؟، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئەگەر لیژنەی یاسا ماوەمان بدات لەگەڵ ڕێزماندا وابزانم کە لەپێشنیاری وەزارەتەکەدا هەبوو، بەڵام هێشتاش دانەنراوە، لە پاشدا دانەنرێ نەدەبوایە لیژنەی یاسا لای بردایە، ئەگەر داینابا وەکو ئەوەی هاتبوو لێرەدا باسی لێ ئەکرا.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بێگومان ئێمە لەناو پەرلەماندا بۆ هەر وەزارتێک کە پرۆژەی یاسایەک دێت، دوولایەن تەماشای دەکات، یەکێکیان لیژنەی یاساو ئەوەی تریان لیژنەی پەیوەندیدارە.

لەم یاسایەدا لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی ئەو تەماشای دەکات، قسەی ئەویش ڕەچاو دەکرێ. لە پاشان ئیشەکەی ئێمە ئەوەیە ئەگەر ئێمە شتێک نەگونجاو بێ لایدەین.

ئێمە چۆن ئەو ئەنجوومەنە لە یاساکەدا دابنێین کە هێشتا دانەمەزراوە؟، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد عەبدولقادر/ وەزیری ئەوقاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەڕای من بوونی ئەنجوومەنی زانست پێویستەو، لە وەزارەتی ئەوقافی مەرکەزیشدا هەبووە، دوو شتی جیاوازن لەیەکتر، چونکە لەوێ لە ئەوقاف ئەنجوومەنی بالا ئیشوکاری ئیداریەو، ئیدارەی وەزارەت دەکات، بەڵام ئەنجوومەنی زانست پەیوەندیی هەیە بە هەندێ مەناهجی ئاینی، بۆ ئەوەی تاقیکردنەوەی هەندێ لەو مەلایانەی بکات کە دەیانەوێ لە (مؤذن) پلەیان بەرز بکرێتەوە، لەبەر ئەوە ئێمە ئەو پێشنیارەمان کردووە (یرتبط بوكيل الوزير المجلس العلمي لأقليم كوردستان)، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

مادەی(٥) کێ لەگەڵ ئەوەیە وەکو خۆی بمێنێتەوە پاش زیادکردنی (دراسات والمكتبات) تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژە؟.. بە زۆربەی دەنگ مادە (٥) پەسند کرا.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵلا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

المادة السادسة/ تحدد صلاحيات مدير الديوان العام بتعليمات تصدرها الوزارة.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

دەسەلاتەکانی بەڕێوەبەری گشتیی دیوان لە مادەی(١٤و١٥) دیاری کراوە، ئێمەش وامان بەپەسند زانی کە بە ڕێنماییەک ئەو دەسەلاتانە دیاری بکرێن، چونکە یاسا چەند بە کورتی بێت باشترە، سوپاس.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

تێبینیم لەسەر وشەی ڕێنمایی هەیە، چونکە هەموو دەسەلاتەکان ئەوەی دەدرێتە بریکاری وەزیر، ئەوەی دەدرێتە بەڕێوەبەری گشتیی دیوان، ئەوەی دەدرێتە بەڕێوەبەرەکانی خواروو هەمووی بەیەک فەرمانی دیوانی دەبێ، هیچ بە ڕێنمایی ناکرێن، سوپاس.

بەڕێز مەلا هادی خەزرکۆیخا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

دەربارەی پرسیارەکانی ئەندامان کە هەموو یاساکان ئاراستەی لیژنەی یاسا دەکرێن وا دیارە لیژنەی یاسا دەسەلاتی ئەوەیان نییە کە زیادی بکەن یافڕێی بدەن تەنیا کارەکەیان دارشتنی یاسایە.

من پێشنیار دەکەم کەوا هەر لیژنەیەکی پەیوەندیدار لەگەڵ وەزارەت پێش وەخت دراسەتی ئەو

یاسایه بکات و، هەروەها کەموکوورییەکان تەواو بکات، ئەگەر نەیتوانی تەواویش بکا بەڵکو (٥٠٪ـ ٦٠٪) لێ تەواو دەکات، بۆ دارشتنی بدرێتە لیژنەی یاسا ئەوان تەنیا لایەنی ئیداری بۆ بکەن، لێرە گفتوگۆ لەسەر لایەنی زمانەوانی و ڕێزمانی دەکرێت و، هەڵەکانی چاک دەکرێنەوە. پێشنیار دەکەم لەکاتی گفتوگۆگردنی یاساکان ئەندامانی لیژنەی پەیوەندیدار لەگەڵ لیژنەی یاسا لێرە وەلامی پرسیاری ئەندامان بدەنەوە، لەبەر ئەوەی ئەوان ئاگاداری هەموو گۆڕانکارییەکانن، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

کێ لەگەڵ ئەوەیە مادە(٦) وەکو خوێندرایەوە وەربگیرێ تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژە؟.. بەتێکڕای دەنگ مادە (٦) پەسند کرا.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵلا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

مادة السابعة : المجلس الاعلى للاوقاف والشؤون الاسلامية :

١- يشكل في مركز الوزارة مجلس يسمى المجلس الاعلى للاوقاف والشؤون الاسلامية يرتبط بالوزير ويتآلف على الوجه التالي :-

١- الوزير ـ رئيساً.

٢- وكيل الوزارة ـ نائباً للرئيس.

٣- ممثل عن وزارة البلديات والسياحة بدرجة لاتقل عن مدير عام عضواً.

٤- ممثل عن وزارة المالية والاقتصاد بدرجة لا تقل عن مدير عام عضواً.

٥- ممثل عن وزارة الزراعة والرى بدرجة لاتقل عن مدير عام.

٦- مدير عام ديوان الوزارة.

٧- مدير الاوقاف في محافظة الاقليم.

٨- أربعة من كبار علماء الدين يختارهم الوزير لمدة (٣) سنوات قابلة للتجديد .

٢-

أ ـ للوزير ان ينصب وكيل الوزارة لرئاسة المجلس عند غيابه.

ب ـ يكون لكل عضو من اعضاء المجلس الاصليين عضو أحتياط ينوب عنه لحضور الاجتماعات عند غيابه.

ج ـ للمجلس الاستعانة بالخبراء عند الحاجة وبطلب من الوزير.

٣- تحدد أختصاصات المجلس بنظام خاص.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

دانانی (مجلسی أعلی) بدایە دەست پێ کرا سەرۆک وەزیر، پاش بریکاری وەزارە نابێ بە

سەرۆک، ئەو برگە (٢ـ أ) پێی ناوێ کە دەڵێ (للوزير أن ينصب وكيل الوزارة)، چونکە مادام ناوی لێ نرا نابێ بڵێ سەرۆک، سوپاس.

بەڕێز د. عیزەدین مستەفا رەسول:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

وابزانم بەم جۆرە ئەو سیغەی بوونی (مجلس اعلی للاوقاف والشؤون الاسلامية) هەر شورای ئیسلامی مایە نەینوسی، ئەمە کاتێ بوو کە ئەوقاف وەزارەت نەبوو دیوان بوو، کە دیوان بوو ئەو جۆرە ئەنجوومەنە هەبوو بەسترا بوو بە ئەنجوومەنی وەزیرانەوە، بە سەرۆک وەزیرانەوە لە عێراقدا. کە بوو بە وەزارەت ئەبێ وەکو وەزارەتەکانی تر بێت، لێرە من پرسیارێکم هەیە ئایا وەزارەت ئەو (مجلس الاعلی)یەی بۆ دروست کردووە؟، سوپاس.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

نوێنەری وەزارەت دانراوە بەرای من شتێکی باشە، بەڵام کە گووتی چوار لە (علماء الدين) هەڵبژێرین ئەمە لە دەسەڵاتی وەزیرە، من دەڵێم (هەیئەی اتحادی علمائی ئیسلامی) پێوستە یەکێک لەوان (رئيس اتحاد علمائی أسلامی) بێت و، هەروەها پێویست بە وشەی (لمدة ٣ سنوات قابلة للتجديد) ناکات، لەبەر ئەوە پێشنیار دەکەم کە برگەکە بەم شێوەیە: (أربعة من كبار علماء الدين على أن يكون رئيس أتحاد العلماء الاسلامي بينهم) پاش(أختارة الوزير)، سوپاس.

بەڕێز ئەحمەد تاهیر ئەحمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێشتر لە کۆن هەر وەزارەتی ئەوقاف سەر بە سەرۆکایەتی کۆمار بوون یانی وەزارەتی ئەوقاف بۆیە ئەو هەیکەلەی هەبوو هەر ئەو داموەزگا فراوانیەی هەبووە، بەڵام ئێستا سەبارەت کوردستان بەراستی بارودۆخی ئێستامان ئەو هەموو شێوەی کە ئێستا وەریگرتووە کە (مجلسی أعلی) ئەوە بەڕێز مامۆستا محەمەد بەختێ دەزانێ ئەو بەڕێوەبەرایەتییانەی چۆن داناوە.

سەبارەت دوا برگە (أربعة من علماء اختاره الوزير لمدة٣ سنوات قابلا للتجديد) لەباتی (٣-٤) ببێت (اربعة من كبار علماء الدين يمثلون محافظات الاقليم)، بەو شێوەیە بێت باشترە، سوپاس.

بەڕێز ئازاد رەشید میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت (تەشکیلاتی مجلس أعلی) پێشنیار دەکەم ئەو برگەیە زیاد بکرێ (موظف بدرجة مدير من ديوان الوزارة سكرتيرا)، سوپاس.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ژمارەی ئەندامانی ئەم ئەنجوومەنە (١٤) کەسە، ئەگەر (١٤) کەس یەدەگیان هەبێ زۆر دەکات، لەبەر ئەوە برگە (ب) پێویست ناکات کەوا هەر کەس ئامادە نەبوو یەدەگ هەبی بچێتە شوێنی، سوپاس.

بەڕێز بەختیار حەیدەر عوسمان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەڕای من پێویست بەوە ناکات نوێنەری ئەو هەموو وەزارەتانە لە (مجلسی أعلی)دا هەبێت و، ئەگەر پێویست بوو نوێنەری وەزارەتی شارەوانی تێدا بێ، بۆچی لێژنەکە گەورە بکەین بەبێ هۆ؟، سوپاس.

بەڕێز د. قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێشنیار دەکەم برگەیەک زیاد بکرێ ئەویش نوێنەرێ (الاتحاد الدینی الاسلامی) لە (مجلس اعلی)دا هەبێت، سوپاس.

بەڕێز مەلا تەها محەمەد تەها:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێشنیار دەکەم خالی(٨) (أربعة من کبار علماء الدین ویختارة الوزیر) ئەم رستەیەی بۆ زیاد بکرێ (یختاره الوزیر من محافظات الاقلیم عن طریق اتحاد العلماء الدین الاسلامي في کوردستان)، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد ئەمین عەبدولحەکیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەڕاستی من هەر مادەکە بەزیاد ئەزانم. ئەمە خۆی شتێکە دروست کراوە کەپێی دەڵێن (مجلسی أعلی) باشە ئەم هەموو برگانەی بۆ دانراوە پێم نالێن لە کوێ دیاری کراوە ئەمانە چییە، چی ئەکەن؟، ئەمە وەکو ئەوەیە لەناو وەزارەتەکە وەزارەتێکی تر دروست بکرێ، سوپاس.

بەڕێز ئیبراهیم سەعید محەمەد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەڕای من ژمارەی ئەندامانی (مجلس أعلی) زۆرە، پێشنیار دەکەم (مدراء محافظات)ی تیادا نەبن و، ئەتوانن لە برگەی (ج) ئیستعانەی تیا بکەن ئەگەر پێویستیان پێ بوو، هەروەها برگەی(ب) (کە لە جێگای هەر ئەندامێکی بنەڕەتی ئەندامێکی یەدەگ هەبێت)، داوا دەکەم ئەو برگەیە لابېرێت، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

پرسیارێکم هەیە لە وەزیری ئەوقاف ئایا پێویستە ئەو (مجلسە) هەبێت لە کاتێکدا کە وەزارەت هەیە؟، چونکە ئەم مجلسە لە کاتێکدا هەبوو کە وەزارەتی ئەوقاف دانەمەزرا بوو، ئەو ئەنجوومەنەش بەسترا بوو بە ئەنجوومەنی وەزیرانەوە.

وەکو مامۆستا مەلا محەمەد ئەمین گوتی ئەم ئەنجوومەنە دانراوە بەبێ ئەوەی بڵێین ئیشوکاری چییەو؟، ئەم ئەنجوومەنە شێوەی لە ئەنجوومەنی وەزیران دەکات، چونکە هەموو وەزیرێکی تیایە، ئایا ئەندامانی مووچەیان هەیەو، لە سەر دەوڵەت چۆن دەکەوێ؟.

بەڕێز مەلا محەمەد عەبدولقادر/ وەزیری ئەوقاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پرسیارێک کرا ئایا ئەنجوومەنە پێویستە هەبێت یان نا؟

ئێستا لە وەزارەتدا ئەم ئەنجوومەنە نییەو ئیش وکاری خۆشمان دەکەین، بەڵام بەرای من بوونی ئەنجوومەنە سوودی هەیەو، زەروریە کە هەبێ. ئێمەش لە پڕۆژەی وەزارەتدا ئیشوکارەکانیمان دیاری کردووە، بەڵام لیژنەی یاسا گۆڕنکاری تێدا کردووە.

پرسیارێکی تر کرا کە بۆچی نوێنەری زۆر لە وەزارەتەکانی تێدایە لەگەڵ زانایانی ئایینی؟.

بێگومان وەزارەتی ئەوقاف زۆر مووڵک و خانووبەرەی کشتوکاڵی هەیە، بۆیە نوێنەری وەزارەتی کشتوکاڵی تێدایە، هەروەها وەزارەتی دارایش پەیوەندیی بەمە هەیە پارەو مووڵکەکە بۆ لای ئەو دەچێت، لەبەر ئەوە دەبێ نوێنەریان تێدا بێ، هەروەها نوێنەری وەزارەتی شارەوانیشی تێدایە، لەبەر ئەوەی کە مزگەوت دروست ئەکەین هەندێ لایەنی جایزە، بەڵام لەوانەیە لەلایەنی شارستانییەتی جایز نەبێ، لە بەر ئەمانە ئەو نوێنەرانە دیاری کراون پەیوەندییان هەیە بە ئیشی ئەو وەزارەتەوە هەروا بەگۆترە دانەنراون و، بەڕای من ئێمە لەبیرمان کردووە نوێنەری وەزارەتی ئاوەدان کردنەوەی کوردستان دابنێین، چونکە مزگەوتەکان ئاوەدان دەکرێتەوە کە ئەو لە هەمووی زەروری تر ئەبێ زیاد بکرێ.

بەڕێز جێگری سەرۆک پرسیارێکی کرد ئە ئایا ئەندامانی ئەم ئەنجوومەنە مووچەیان هەیە یان نا؟.

نەخێر ئەمانە جگە لە کرێی هاتووچۆ هیچ دەرمالەیەکیان نییە، چونکە خۆیان فەرمانبەرن لە شوێنی تر، ئەندامەتییان لەم ئەنجوومەنە تەنیا بۆ ئەوەیە راوێژیان پێ بکرێ.

هەندێک لە برادەران گوتیان هەر نوێنەرێکیان لە شارێک بن، ئێمە پەرلەمان دانانێین ئەوانە زانای ئایینی پلە یەکن کە دێن ئێمە رایان وەردەگرین دەبێت ئەندامەتییان لەم ئەنجوومەنەدا بە شێوەیەکی یاسایی بێت، سوپاس.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵڵا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەگەر سەیری پسپۆرێتی ئەو ئەنجوومەنە بکەین دەبینین هەمان پسپۆرێتی وەزارەتە، ئایا ئەمە

نابێته (أزدوجیەت)؟ ئەمە لە لایەکەوە، لەلایەکی تر ئەمە ئەو (ئیختساساتەی) کە بۆمان هاتووە لەوەزارەتەوە بە ئیختساساتی وەزارەتمان دانأوە، بەڵام لێرە لەبڕگەی (٣)دا سەبارەت ئیختساساتی ئەو ئەنجوومەنە گووتمان (تحدد أختصاصات المجلس بنظام خاص)، یانی ئەو ئیختساسەکانی وەزارەت دەبینێ، بەڵام دەسەڵاتەکانی لەلایەن وەزارەتەوە دیاری دەکرێن، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

وابزانم پێشنیارێک هەبوو دەربارەی (مجلسی أعلی)، ئەگەر وەزارەت چاوی پێدابخشێنێتەوە ئەم ئەنجوومەنە ئێستا لە کاتی حازردا زۆر پێویستە هەبێ، یاخود وەزارەت دەتوانێ ئەو کارە ڕابگرێ؟ ئایا جەنابی وەزیر ڕای چیبە؟.

بەڕێز مەلا محەمەد عەبدولقادر/ وەزیری ئەوقاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

نالێم زۆر پێویستە بەبێ ئەو ناتوانین کار بکەین، تا ئێستا چوار مانگە ئێمە بەبێ ئەوەی ئەو ئەنجوومەنە هەبێ ئیشی خۆمان کردووە، لەوانەیە بەکردەوە ئێستا ئەو ئەنجوومەنە نایەتە کایەوە بەڵام بەڕای من لە داهاتوودا ئەم ئەنجوومەنە سوودی دەبێت و، ڕای دواییش بۆ ئێوەی بەڕێزە، سوپاس.

بەڕێز مەلا موحسین سالح عەبدولعەزیز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت ئەو لێژنەیە ئەو پێشنیارانەی کە کراوە، ئەگەر دراسەیەکی ئەو چەند خاڵەی کە لە پڕۆژەی یاسای وەزارەتی ئەوقافدا هاتووە بکرێ و، ئەوانەی لە بەر دەستیانە دراسەی بکەن بۆیان دەردەکەوێ کە ئەو ئەنجوومەنە پێویستە هەبێت.

بابەتی ئەو ئەنجوومەنە هەموو هەفتەیەک، هەموو ڕۆژێ، هەموو مانگێک بابەتەکان تازە دەبێتەوە و، پێویست بە دراسە دەکات پێویست بەوە دەکات نوێنەری ئەو وەزارەتانە هەبێت بۆ ئەو کێشانەی کە پەیوەندییان هەیە بە مولکەکان، بەوەزارەتەوە، یا ئەو کێشانەی کە پەیوەندییان هەیە بە ئایینەوە. ئێمەش وەکو لێژنەی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی بە پێویستی ئەزانین ئەو ئەنجوومەنە هەبێت، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد ئەمین عەبدولحەکیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ببورن، مەسەلە ئەوە نییە ئێمە بمانەوێ لە ئیسلامەتی یان، دەزگاکانی کەم بکەینەوە، لێرە ناومان ناوە (مجلسی أعلی)، ئەگەر وەزارەتی ئەوقاف ناو بنێین (المجلس الاعلی للشؤون الاسلامیة) هەموو ئەو دەسەڵاتانەی بدەنێ پێویست ناکات وەزارەتی ئەوقافمان هەبێ، چونکە ئەوکارانە کاری وەزارەتی ئەوقافە، سوپاس.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

مامۆستا زۆر بەجوانی بابەتی (مجلس أعلایان) باس کرد، بەڵام لایەنێک هەیە وابزانم بەڕێز وەزیر وەڵامی دایەوە کە (مجلس أعلی) پێویستییەکی زۆر گرنگە و، لایەنێکی مولکەکانی ئەوقافە، چونکە وەکو جەنابتان دەزانن دابەش کراوە بەچەند شێوەیەک، مەرجەکانی (واقف) هەیە، رێگای (صرف هەیە)، ئەوانە هەمووی گونجاو نییە لە دەستی وەزارەتی ئەوقاف بێت، تەنیا لەسەر دەستی جیهازی ژمێریاری بێ، ناتوانرێ بچێتە وەزارەتی دارایی، چونکە (صرفەکەی مەشروتە) لەبەر ئەوەی (مجلسی أعلی) لایەنێکی زۆر گرنگ مومارەسە دەکات، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

وابزانم ئەو بابەتە زۆر باس کرا. دەیخەینە دەنگدانەوە.

کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو مادەیە وەکو خۆی بمێنێتەوە تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لەدژە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسند کرا وەکو خۆی بمێنێتەوە.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵلا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

المادة(٨) :-

١- تحدد بنظام تشكيلات مركز الوزارة وأختصاصاتها وتحدد بتعليمات يصدرها الوزير وأختصاصات المديريات التي يتكون منها مركز الوزارة وأختصاصات مديريات الاوقاف والشؤون الاسلامية وتحديد الشعب التابعة لكل منها وواجباتها.

٢- للوزير وبتعليمات يصدرها إستحداث أقسام مديريات وشعب جديدة ضمن الوزارة وتوابعها لغرض التنظيم وتحديد أختصاصاتها وواجباتها، وتعديل هذه الاختصاصات والواجبات ودمج أي من الوحدات التنظيمية المستحدثة أو تعديل ارتباطاتها أو الغاءها وفقاً لضرورات عملية.

بەڕێز بەختیار حەیدەر عوسمان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

مادەی(٨) کە بەڕێزان خوێندیانەوە زۆر نارێکە(تحدد بنظام تشكيلات مركز الوزارة وأختصاصاتها وتحدد بتعليمات يصدرها الوزير أختصاصات المديريات التي يكون منها)، وشەی (أختصاصات) دووبارە کراوەتەوە تەنیا (أختصاصی) بمێنێنت، (أختصاصاتی) دووەم نەمێنێ، سوپاس.

بەڕێز د. فـــایەق مـــحـــەمـــەد گـــوڵپی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

من تێبینییەکم هەیە لە سەر هەموو ڕەشنووسی بەرنامەی ئەوقاف کاروباری ئیسلامی، بەراستی ئەو ئەندامانەی گفتوگۆ دەکەن لەگەڵ ڕێزمدا بۆیان تەنیا لایەنی یاسایی و ئیداریبیان زۆر ڕەچاو کردووە لەم گفتوگۆیەدا، بەڵام لایەنی سیاسیان فەرامۆش کردووە، من لەگەڵ ئەوەم زۆر بایەخ بە وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی بدرێت، سوپاس.

بەڕێز حـــەســـەن عـــەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

وشەی (أختصاصی) یەکەم جیاوازی زۆرە لەگەڵ (أختصاصی) دووەمدا، یەکەم نیزامە دووەم ڕێنماییە، بۆیە دوو جار دووبارە بۆتەوە، لە پرۆژەی وەزارەتی ئەوقافیش بە هەمان شێوە هاتووە، سوپاس.

بەڕێز جـــێگری ســـەرۆکی ئەنجـــوومـــەن:

کێ لەگەڵ ئەوەیە مادەی(٨) وەکو خۆی بمێنێتەوە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین..کێ لەدژە؟ بەزۆربەی دەنگ مادە (٨) پەسند کرا.

بەڕێز شـــێـــروان ناسح عـــەبدوڵڵا حـــەیدەری:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

المادة(٩) :- تعتبر جميع القوانين والانظمة والقرارات والتعليمات الخاصة بالاوقاف نافذة المفعول لحين اصدار ما يحل محلها أو الغاؤها بأن لا يتعارض وأحكام هذا القانون.

بەڕێز مـــوحـــسـین ســـالح عـــەبدولعـــەزیز:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

وا بزانم مـادەیەک بە تەواوی لادراوە کـە ئەڵێ (للوزير منح المخصصات والمكافاءات لغير المواطنين)و ماوەی پێ نەدراوە، لەدواییدا ئەو مادەیە(من اعضاء المجالس واللجان التابعة للوزارة ومنح المكافاءت التشجيعية الى أخره،) ئەو مادەیە بۆ چی لابراوە؟، سوپاس.

بەڕێز بەختـــیـــار حـــەیدەر عـــوســـمـــان:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

تێبینییەکەی من تەنها لە ڕووی زمانەوانییە، پێشنیار دەکەم بگوترێ:(على أن لا يتعارض)، لە بەر ئەوەی (مجموعه قوانين وأنظمه) هەیە، سوپاس.

بەڕێز کـاکـەڕەش مـحـەمـەد نەقـشـبـەندیی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

داڕشتنەکە وەکو کاک بەختیار هەمواری کردەوە ئەمە یەک یاسا هەیە دەبێ (تجميدی) بکەن.

ئەوەی ئێستا لە زمنی قەوانینی نافذە (یمنح املاک الاوقاف) پێویستە،چونکە هیچ دەقێک لەویاسایەدا نییە، ئەگەر بفرۆشرێ و، بەڵام ئەوە رابگیرێ ئێستا باشە بڵێن(باستثناء قانون بیع املاك الاوقاف) ئەوە لەسەر دارشتنەکەوە زیاد بکرێت، سوپاس.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵڵا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت ئەوەی کاکەڕەش گووتی دەربارەی (تجمید) بێگومان لە دوو ڕێگاوە دەکرێت و، بڕیارێک لە ئەنجوومەنی نیشتمانیی دەرچووە کە بۆ وەزارەتەکان چووە، ئەو یاساو بڕیارانەی دژی بەرژەوەندی کوردە ڕەتی بکەنەوە، هەتا ئێستا لەوەزارەتی ئەوقافەوە هیچمان بۆ نەهاتووە بۆ ئەوەی زیادی بکەین، بۆیە ئێمە چاوەڕوانی ئەوە دەکەین و، ئێستا ئەم دەقە زیاد ناکەین، سوپاس.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

تێبینییەکەی بەڕێز بەختیار لە جێی خۆی بوو، لە ڕووی زمانەوانییەوە تەواوە بگوترێ (لایتعارض).

دەربارەی مەسەلەی دەرمالّە: ئێمە لەوە ترساوین دەسەلّات بدەین بەدانی دەرمالّە لەلایەن وەزیر یان، لەلایەن پەرلەمان یا لەلایەن کەسێک زۆر جار دەردەچێ وەکو (منحەیەک) بەکار دەهێنرێت، نالێم مامۆستا مەلا محەمەد وا دەکات، بەڵام لەوانەیە لە زۆر جێگادا ئەوە ڕوویداوە، بەڵام ئەگەر دەتانەوێ ئەو مادەیە هەبێ ئەوە بارای ئێوە بێت، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

من تێبینییەکی بچووکم هەیە بۆ لیژنەی یاسا، وابزانم ئەوە لە دەرەوەی دارشتنی یاساییە، ئەوە مافی لیژنەی ئەوقافە ئەو دارشتنە بکات، نەک لیژنەی یاسایی لایبەرێ و، ئەندامانی پەرلەمان ئاگادار نەبن لێی.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

دەمەوێ ئاگادارتان بکەم ئەگەر دارشتنی لیژنەی یاسا تەنیا بۆ ئەوە بێ یاساکە بە ختێکی خۆش بنووسێ و،عەرەبیەکەی چاک بکات، ئەوە دەتوانن هەندێ مامۆستای (کوردی و، عەرەبی و، ئینگلیزی) بێنن ئەم کارە بکەن، بەڵام لیژنەی یاسایی ئەو لیژنەیەیە کە رایەکی تایبەتی هەیەو، ئەو مادانەی کە ناگونجێن لەگەڵ بارودۆخی ئێستای کوردستان و، وەزارەتەکانی تر ئێمە لایدەبەین و، رای کۆتاییش بۆ پەرلەمانە، سوپاس.

بەڕێز فــەلەکــەدین ســابیــر کــاکــەیی:

بــەڕێــز ســــــەرۆکی ئــەنجــــــوومــــــەن.

من لەگەڵ ڕای بەڕێزتم کە دەبێ لیژنەی یاسا هیچ مادەیەک نەگۆڕێ، ئەوەی بەڕێز سەید حەسەن دەڵێ مەسەلە ئەوە نییە کە لیژنەی یاسا تەنها ببێتە لیژنەی دارشتن، نەخێر، لیژنەی یاسا ئەرکی زۆر گرنگی هەیە دارشتنی یاسایی لەگەڵ دارشتنی ئەدەبی جیایە، بەڵام ئەمە دارشتنی یاساییەو، زۆر گرنگیشە، لەوانەیە ئەدیبێک، یان سیاسیەک، یان ئابووری ناسێک نەتوانن دارشتنی یاسایی بکەن، بەڵام لادانی مادەکە وەکو بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن فەرمووی مافی لیژنەیە کە لایبەرێت، سوپاس.

بەڕێز بەختیار حەیدەر عــوســمــان:

بــەڕێــز ســــــەرۆکی ئــەنجــــــوومــــــەن.

من وەکو یاساناسێک پشتگیری ڕای بەڕێزت دەکەم، لە بەر ئەوەی لیژنەی یاسایی ئیشوکارەکەی ئەوە نییە کە تەنها شت لە دارشتنی لیژنەکانی تر بگۆڕێ، بەڵام ئیشی ئەوەیە ئەو یاسایە، یاخود ئەو مادانەو، ئەو داوا کارپانەی کە بۆمان هاتووە بخەنە شێوازێکی یاساییەوە، سوپاس.

بەڕێز حــــەســــەن عــــەبدولکەریم بەرزنجی:

بــەڕێــز ســــــەرۆکی ئــەنجــــــوومــــــەن.

سوپاسی ئەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ڕای خۆیان دەربڕی لەو بارەیەوە، بەڵام دەڵێی ئاگایان لە پێڕەوی ناوخۆی پەرلەمان نییە، بەداخەوە بە تایبەتی بەڕێز بەختیار وەک پارێزەر، چونکە پێڕەوی ناوخۆی پەرلەمان دەڵێ هەر پڕۆژەیەکی یاسا کە پێشکەش کرا پێشنیاری لیژنەی یاسایی، لەگەڵ پێشنیاری لیژنەی پەیوەندیدار دەخوێنرێتەوە.

پێشنیار زۆر جیاوزی هەیە لەگەڵ دارشتن ئەو زاراوەی لە بەردەستمانە ئەوە پێشنیاری لیژنەی یاساییە، خۆی بەڕاستی دەبێ لیژنەی ئەوقاف پێشنیاری هەبێت بەرامبەر بەو پڕۆژەی وەزارەت و، لیژنەی یاسایی، سوپاس.

بەڕێز حــســێن عــارف عــەبدولڕەحــمــان:

بــەڕێــز ســــــەرۆکی ئــەنجــــــوومــــــەن.

من دەمەوێ حەقیقەتێک بۆ بەڕێزان ئاشکرا بکەم، لە فەرمانگەکاندا کادری یاسایی زۆر کەمە، هەموو ئەوە دەزانین (١٠ــ ١٥)سالە قوتابی کە لە کۆلیژی یاسا دەردەچن هەرگیز ڕووناکەنە فەرمانگەکان، چونکە ئەوان ئامادەنین مانگانە بە مووچەی (١٠٥ــ١٥٠)دینار دابەزرێن، لە کاتێکدا لە پارێزەرایەتی دەسکەوتێکی زۆر لەوە زیاتر بۆ خۆیان مسۆگەر دەکەن، زۆر کادری تریش کە لە فەرمانگەکاندا هەبوون وازیان هێناوە، یان خانەنیش کراون، لە بەر ئەوە بەداخەوە لەگەڵ ڕێزم بۆ هەموو وەزارەتەکان و، دەزگاکان کە پڕۆژەی یاساکان دادەنێن، پڕۆژەکان یەکجار لاوازن لەرووی ناوەڕۆک و، مادەکانەوە، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

لیژنەی یاسا هەموو لایەک ڕێزیان دەگرێ، چونکە بە دەوری خۆیان هەڵساون و، ئیشوکارێکی زۆریان کردووە.

ڕای لیژنەی یاسا وایە کە سەرۆکایەتی دەوری هەبووە لەوەی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان بەباشی جێبەجێ نەکراوە، چونکە دەبێ لیژنەی پەیوەندیدار لەگەڵ لیژنەی یاسا پێش وەخت دابنیشن، بۆ ئەوەی داڕشتنی یاسایی بۆ پرۆژەکان بکەن.

من سوورم لەسەر ئەوەی لیژنەی یاسا ناتوانێ شت لە ناو پرۆژەکاندا لابەرێت، بەڵام ئەوان لە کاتی گفتوگۆ کردنی یاساکەدا مافی ئەوەیان هەیە کە تێبینییەکانی خۆیان بدەن و، بڵێین ئەوە ڕای لیژنەی یاسایە، سوپاس.

بەڕێز بەختیار حەیدەر عوسمان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لەگەڵ ڕێزم بۆ لیژنەی یاسا بەڕاستی زۆر ماندوون، بەڵام حەز دەکەم لیژنەی یاسا ڕەچاوی ئەو مادەیە بکەن لە پێڕەوەی ناوخۆی ئەنجوومەندا کە دەڵێ:

يتم تشكيل اللجان التالية :-

١- لجنة الشؤون القانونية تنظر فن كافة المسائل ذات الطابع القانوني المحالة اليها كما تخص بصياغة القوانين وسلامته من الناحية القانونية اللغوية وتحيلها على المجلس للمناقشتها . على أن يكون اغلبية اعضائها ممن يحملون الشهادة الجامعية .

بە پێی ئەم مادەیەی سەرەوە بۆیان نییە شت لابەن لە هیچ پرۆژەیەکی یاسایی، بەڵام دەتوانن ئاماژە بۆ پێشنیاری (بدیل) بکەن، سوپاس.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

حەزم دەکرد بەڕێز بەختیار (سن القوانين)ی بخوێندبایەوە، بۆ ئەوەی بزانێ یاسا چۆن یاسا دادەنرێ و؟، دەسەڵاتی لیژنەی یاسا چییە؟، ئێمە لەو یاسایەدا بەپێی پێڕەوی ناوخۆ کارمان کردووە، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

دوو مادە هەیە پاشان کە یاساکە تەواو بوو دێینەوە سەری، یەکەمیان بابەتەی دەرمالەیە، دووەمیان بابەتی (ئەنجوومەنی بالای ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی). ئێستا مادە (٩) دەخەینە دەنگدانەوە.

کێ لەگەڵ ئەوەیە مادەی نۆیەم وەکو خۆی بمێنێتەوە تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژە؟ بەتێکڕای دەنگ مادە (٩) پەسند کرا.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵڵا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

المادة(١٠):- على الوزراء المختصين تنفيذ أحكام هذا القانون.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

مادە (١٠) کێ لەگەڵ ئەوەیە وەکو خۆی بمێنێتەوە تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژە؟ بەتێکڕای دەنگ مادە (١٠) پەسندکرا.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵڵا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

المادة(١١): ينفذ هذا القانون بتأريخ تصديقه واصداره من قبل المجلس الوطني لكوردستان العراق.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

مادە (١١) کێ لەگەڵ ئەوەیە وەکو خۆی بمێنێتەوە تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژە؟ بەتێکڕای دەنگ مادە (١١) پەسند کرا.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵڵا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

الاسباب الموجبة:

نظرا لانبثاق المجلس الوطني لكوردستاني المعبر عن الارادة الحرة لشعب كوردستان، ولما لهذا الحدث السياسي الهام من تأثير على حياة شعب كوردستان والمنطقة بأسرها، من كل الجوانب، وللعمل على إجتثاث جذور جميع الاجراءات والمفاهيم التي حاول النظام الدكتاتوري، دون جدوى من تثبيتها بشكل يخدم توجيهات هذا النظام الظالم، ومحاولاته الفاشلة في استغلال الدين الاسلامي الحنيف وعلمائه الافاضل لابعادهم عن روح الاسلام الذي يأمر بخدمة الوطن والتفاني في سبيل الدفاع عنه وأخذ بمبدأ الشورى والعدل الشامل بين أبناء المجتمع الواحد دون تمييز بسبب اللون أو الدين أو الجنس، وللعمل على تربية المجتمع الكوردستاني بما يتماشى والقيم النبيلة للدين الاسلامي الحنيف وللحيلولة على غايات عدم استغلال الدين كوسيلة لخدمة غايات سياسية تبعده عن جوهرة الاصيل ولاستحداث وزارة بأسم وزارة الاوقاف والشؤون الاسلامية للاقليم ولرعاية المؤسسات الدينية والنهوض بها والحفاظ على التراث الديني لشعب اقليم كوردستان فقد شرع هذا القانون.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەمەش ئەو (أسباب موجبه)یە کە لەوەزارەتەوە بۆمان هاتبوو:

«بالنظر لألغاء هيئات وتشكيلات الحكم الذاتي بما فيها الامانة العامة لأدارة شؤون الاوقاف

وانبثاق المجلس الوطني لاقليم كوردستان وتشكيل حكومة لاقليم كوردستان العراق وأستحداث وزارة بأسم وزارة الاوقاف والشؤون الاسلامية للاقليم لأدارة الاوقاف ورعاية المؤسسات الدينية والنهوض بها ولأجل زيادة متطلبات الوزارة وكفاءتها وتمكينها من آداء مهامها بصورة كاملة ورفع مستوى أقسام وأجهزة الوزارة من جميع الوجوة والحفاظ على التراث الدين لشعب اقليم كوردستان فقط شرع هذا القانون »

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئێستا هەردوو (أسباب موجبه)كه دەخەینه دەنگدانەوه.

کێ لەگەڵ ئەوەیە (أسبابی موجبەی) وەزارەت وەربگیرێ تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ ... ٣٣ کەسە لەگەڵە. کەواتە (إسباب موجبه)ی لیژنەی یاسا دەخەینە دەنگدانەوە.

، کێ لەگەڵ ئەوەیە (أسبابی موجبه)ی کە لیژنەی یاسا پێشنیاری کردووە وەربگیرێ تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ .. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لە دژە؟ بە زۆربەی دەنگ (أسباب موجبه)ی کە لیژنەی یاسا پێشنیاری کردبوو پەسند کرا.

ئێستا ئەو دووە مادەیە ماوەتەوە: یەک دەربارەی دەرمالّەی وەزارەتی ئەوقاف، ئەوی تریان دەربارەی (ئەنجوومەنی بالای ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی)، ئەگەر راو بۆچوونی تر نییە دەیان خەینە دەنگدانەوە؟.. ئێستا کێ لەگەڵ ئەوەدایە کە ئەو دوو مادەیە وەکو خۆیان پەسند بکرێن با دەست بەرز بکاتەوە؟.. دەست بەرز کرایەوە.. سوپاستان دەکەین.. کێ لەدژە؟.. کەواتە بە زۆربەی دەنگ پەسند کران.

بەڕێز بەختیار حەیدەر عوسمان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

کاتی خۆی مادە (٤) کە دەڵێ:(ترتبط بمركز الوزارة) لیژنەی یاسا راسپێردرا بەشێوەیەکی تر دایڕێژێ، بەڵام وادیارە لایان بردووە، سوپاس.

بەڕێز حەسەن عەبدولکەریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت ئەو پێشنیارەی بەڕێز کاکەڕەش کردی راستە (مجلس علمی) پێویستە هەبێ، بەڵام لە یاساکەدا نەهاتووە، تەنیا ئاماژەی بۆ کراوە (ترتبط بالوزير أو وكيل الوزير) ئەوەش نیشانەی دامەزران نییە، بۆیە بەرای ئێمە مادەیەک یا بڕگەیەک زیاد بکرێ لە دوای مادە (٧) بەو شێوەیە بێت: (يشكل مجلس علمي ويرتبط بوكيل الوزارة)، سوپاس.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بەرای من بڵێین(يتكون المجلس العلمي للذين لهم مكانة علمية ولا يقل عددهم عن خمسة) ئەوەی تر زیادە بدەینە دەست بەڕێز وەزیر، ئەگەر بیەوێ زیاتر بکا، بەڵام لە پێنج کەس کەمتر نەبێ، سوپاس.

بەڕێز عـــومـــەر ســـەید عـــەلی حـــســـێن:

بـەڕێـز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــوومـــــــەن.

پێشنیار دەکەم لیژنەیەک بۆ وەرگێڕان پێک بهێنرێت، بۆ ئەوەی یاساکان وەربگێڕێ و، ئەندامان لە کاتی گفتوگۆ کردندا بەرهەڵستی نەکەن، سوپاس.

بەڕێز کـــەمـــال ئیـــبـــراهیم فـــەرەج شـــالی:

بـەڕێـز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــوومـــــــەن:

داوا دەکەم کە لیژنەکان ئێواران دەوام بکەین، چونکە کاتمان پێویستە بۆ ئەوەی ئیشوکارەکان بە ڕێکوپێکی بڕوات، سوپاس.

بەڕێز جـــێگری ســـەرۆکی ئەنجـــوومـــەن:

بۆ مەسەلەی دیاری کردنی کات سەرۆکایەتی لەگەڵ بەڕێزان سەرۆکی هەر دوو کوتلەکان باسی دەکاو، لە ئەنجامی ئەوە پێتان ڕادەگەیەنین.

بەڕێز حـــەســـەن حـــەمـــیـــد ڕەحـــیم:

بـەڕێـز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــوومـــــــەن.

داوا دەکەم لە بەڕێز وەزیری ئەوقاف کە بارەگای ناو مزگەوتەکان نەهێڵن، چونکە زۆر لە حزبەکان ئەو مزگەوتانەیان کردووە بە بارەگای خۆیان، سوپاس.

بەڕێز مەلا محەمەد عەبدولقادر/ وەزیری ئەوقاف:

بـەڕێـز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــوومـــــــەن.

٢-٣ خاڵم هەبوو لە یاسایەکەدا دەمویست باسی بکەم، ئەگەر بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن ماوەم پێ بدا ت.

یەکەم: دەربارەی ئەو حزبانەی کە مزگەوتەکانیان داگیر کردووەو، کردوویانە بە بارەگای خۆیان، ئێمە زۆر نووسراومان کردووە بۆ وەزارەتی ناوەخۆ، لە ئەنجوومەنی وەزیرانیشدا باسمان کردووە،بڕیاری پێ دەرچووە چۆڵ بکرێن، بەڵام تا ئێستاچۆڵ نەبووە، ئێمە ناتوانین دەریان بکەین دەبێ سەرکردایەتیی سیاسی، یان وەزارەتی ناوخۆ بهێز دەریان بکات.

دووەم: سەبارەت بە مەسەلەی فرۆشتنی مووڵک، بەپێی بڕیاری ئەنجوومەنی وەزیران فرۆشتنی هەموو مووڵکێک ڕاوەستاوەو، بێگومان ئەوە ئەوقافیش دەگرێتەوەو، بەڕای ئێمە جایز نییە مووڵکی ئەوقاف بفرۆشرێ، دوایی ئێمە پرۆژەیەکی یاسا دەربارەی ئەو بابەتە پێشکەشتان دەکەین.

سێیەم: هەندێ فەرمانبەری ئەوقاف لە ناو خانووەکانی پەرلەمانن ئێستا ئەوان بەپێی بڕیاری پەرلەمان لەو خانووانە دەردەکرێن و، بێ شوێن دەمێننەوە، بۆیە من داوا دەکەم چارەیەکیان بۆ بکرێ، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

بۆ مەسەلەی خانووەکان، ئێستا بڕیارێک هەیە کە ئەو خانووانە بە گشتی بگەڕێنەوە بۆ ئەنجوومەنی نیشتمانیی و، ئەنجوومەنی وەزیران، چونکە لە بنەڕەتدا ئەوە مافی ئەوانەو، هیچ ئیستسنایەکی نییە.

کەرەم کە بەڕێز عەبدولخالق.

بەڕێز عەبدولخالق محەمەد رەشید زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

من داوا دەکەم کە پەلە بکرێ لە یاسای حزبەکان کە زۆر پێویستە بۆ ڕێکخستنی کۆمەڵگەکەمان، ئەوەش وەزارەتی ناوخۆ پرۆژەی یاساکەمان بەزووترین کات پێشکەش بکات، هەروەها بۆ یاسای چاپەمەنیش وەزارەتی ڕۆشنبیری پرۆژەی یاسایەک ئامادە بکات، سوپاس.

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئێمە هەفتەی جارێک لەگەڵ سەرەک وەزیران و، وەزارتە پەیوەندیدارەکان کۆدەبینەوە ئەتوانن هەرچی پرسیارێک هەیە ئاراستەی ئەوانی بکەن.

دانیشتنی ئەمڕۆمان کۆتایی پێ هات..

فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵڵا	**نەژاد ئەحمەد عەزیز ئاغا**	**جوهر نامق سالم**
سکرتێری ئەنجوومەن	**جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن**	**سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق**

یاسای وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم وشانەی خوارەوە ماناکانی تەنیشتیانە:

١- هەرێم: هەرێمی کوردستانی عێراق.

٢- وەزارەت:وەزارەتی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی ی هەرێم.

٣- وەزیر: وەزیری ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی.

٤- بریکاری وەزارەت: بریکاری وەزارەتی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی.

٥- ئەنجوومەن: ئەنجوومەنی بالای ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی.

ماددەی دووەم:

وەزارەت بۆ بەدیهێنانی ئەم ئامانجانە کاردەکا:

یەکەم: گەشەپێدانی تێگەیشتن (وعی)ی ئیسلامی وبڵاوکردنەوەی ڕۆشنبیریی ئیسلامی و جەوهەری پەیامە شکۆمەندەکەی.

دووەم: بەتەنگەوە هاتنی شوێنە پیرۆزە ئایینی یەکان و ڕێکخستنی بەڕێوەبردنیان وپاراستنیان.

سێیەم: دابین کردنی پێویستییەکانی باشترین ولەبارترین شێوەی بەجێ هێنانی فەریزەتی حەج.

چوارەم: بایەخدان بەکاروباری دام ودەزگا ئیسلامی وخێرخوازەکان وپەرەپێدانیان لە ڕووی ئیداری و هونەری و دارایی وڕێک وپێکی و خزمەتگوزارییەوە.

پێنجەم: ڕێکخستنی کاروباری بەڕێوەبردنی ئەوقاف و سەرپەرشتی وچاودێری کردنی.

شەشەم: خستنەوەکاری مالّ ومولکی ئەوقاف بەشێوەی جۆراوجۆری ئەوتۆ کە پاراستن وگەشەپێدانیان لەچوارچێوەی بنەما گشتییەکان نەخشەی گەشەپێدانی هەرێمی مسۆگەر بکا، لەسەر ئەو بنچینانەی لەگەڵ حوکمەکانی شەریعەتی ئیسلامیدا دژ بەیەکترنین.

حەوتەم: بایەخدان بە جێبەجێ کردنی مەرجەکانی خاوەن وەقفەکان کە ئامانجیان بەدیهێنانی هاوکاری ی کۆمەڵایەتی وپێشکەوتنی کۆمەڵگایە.

هەشتەم: گرنگیدان بە ئایینی پاکی ئیسلام وسامانەکەی وڕێزگرتن لەزانایانی ئایینی ئیسلام وپاراستنی پایەو پلەی کۆمەڵایەتییان و خۆشکردنی باری ژیانیان ودابین کردنی پێویستیەکانی چالاکیی ئایینی نیشتمانی و کۆمەڵایەتی بۆیان.

نۆیـــەم: بەهێز کردنی پەیوەندیی ئایینی لەگەڵ گەلانی جیهانی ئیسلامی بەتایبەتی وجیهان بەگشتی.

دەیـــەم: بیناکردنەوەی مزگەوتە وێرانکراوەکان ودروست کردنی ئەوقوتابخانە ئایینی یانەی پێ یانەوە بەندن.

ماددەی سێ یەم:

یەکەم : وەزیر سەرۆکی بالای وەزارەتە ویەکەم بەر پرسیاری جێ بەجێ کردنی سیاسەتەکەی و سەرپەرشتی وچاودێری کردنی بەجێهێنانی یاساو پەیرەو ورێنمایی یەکانێتی. هەرلەویشەوە ئەو بڕیارو فەرمان ورێنمایی یانە دەردەچن کە پەیوەندیان بە ئەرکەکانی وەزارەت ودایەرەکانی ودەسەلاتەکانیان وگشت کاروبارەکانی نەخشەدانان وهونەری وئیـــداری و دارایی وڕێک وپێکی یەوە هەیە، بەپێ ی حـــوکـــمی یاســـاو پێـــرەوە رەچاوکراوەکان. هەروەکو بەرامبەر بەئەنجوومەنی وەزیران بەرپرسیارە بەو مانایەی کە ئەندامێکی هاوبەشێتی.

دووەم : وەزیر بۆی هەیە هەندێ لەدەســـەلاتەکـــانی خـــۆی بەبریکاری وەزارەت یا هەر یەکێ لە سەرۆک و بەڕێوەبەرەکانی دایەرەکانی بسپێرێ.

سێ یەم : وەزیر بۆی هەیە لیژنەی هەمـیـشـەیی یا کـاتی لەوەزارەتدا پێک بهـێنێ کـەئەرکی تایبەتی ی پەیوەندداریان بەچالاکی هەڵسـوکـەوتی وەزارەتەوە بەپێ ی حوکـمی یاسا رەچاوکـراوەکـان و پەیرەوو رێنمـاییـەکـانیـان پێ دەسـپـێـردرێ بۆیشی هەیە سـوود لە هاریکاریی کارمەندانی پسپۆڕ لەناوەوە ودەرەوەی هەرێمدا ببینێ.

ماددەی چوارەم:

یەکـەم : بریکاری وەزارەت ئەو ئەرک ودەسـەلاتانە بەجێ دێنێ کـە وەزیر لەچوارچێـوەی ئامانجـە گـشـتی یەکانی وەزارەت ودەسـەلاتەکـانی دایەرەکـانیدا پێ یانی دەسـپـێـرێ ویاریدەی وەزیر دەدا لەڕێ نیـشـاندان وسـەرپەرشـتی کـردنی کـاروباری هونەری وئـیـداری ودارایی وڕێک وپێکی یان بەپێ ی ئەو ئامـۆژگـاری یانەی لەوەزیرەوە بەپێ ی حـوکـمی یاسـاو رێنمایی یە رەچاو کراوەکان بۆی دەستنیشان دەکرێن.

دووەم : بریکاری وەزارەت بۆی هەیە هەندێ لە دەســـەلاتەکـــانی بەبەڕێوەبەری گـشـتـیـی دیوان وبەڕێوەبەرەکـان لە پارێزگـاکـانی هەرێمـدا بـسـپـێـرێ وئەوانیش لەچوارچێـوەی راسـپـاردەکـانیـدا سـەبارەت بەو دایەرانەی سـەرۆکـایەتی ی دەکـەن، لەبەرامـبـەریدا بەرپرسیاردەبن.

ماددەی پێنجەم:

وەزارەت لەم دام ودەزگایانە پێک دێ.

١- نـووســـینـگـەی وەزیر : مـــووچەخـــۆرێـک بەپلەی بەڕێوەبەر بەڕێوەی دەبا وچەند

موو چەخۆرێک بەپێ ی پێویست یاریدەی دەدەن.

٢- نووسینگەی بریکاری وەزارەت : موو چە خۆرێک بە پلەی بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی دەکا وچەند موو چەخۆرێک بەپێ ی پێویست یاریدەی دەدەن.

٣- بەڕێوەبەرێتیی گشتیی دیوان : ئەم بەڕێوەبەرێتی یانەی پێوەدەبەسترێنەوە:

أ - بەڕێوەبەرێتیی کەسان وخزمەتگوزاری ئیداری.

ب- بەڕێوەبەرێتیی ژمێریاری وچاودێری وپێداچوونەوە.

ج- بەڕێوەبەرێتیی مزگەوت ودەزگا وقوتابخانە ئایینی یەکان.

د - بەڕێوەبەرێتیی مولک وکاروباری یاسایی.

هـ - بەڕێوەبەرێتیی نەخشەدانان وبەدواداچوون.

و - بەڕێوەبەرێتیی رابەرایەتیی ئایینی وکاروباری حەج.

ز - بەڕێوەبەرێتیی ئاوەدانکردنەوەو ئەندازیاریی.

ح- بەڕێوەبەرێتی یەکانی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی لەپارێزگاکانی هەرێمدا.

ط- بەڕێوەبەرێتیی لێکۆڵینەوە وکتێبخانەکان.

ماددەی شەشەم:

دەسەلاتەکانی بەڕێوەبەری گشتی ی دیوان بەرێنمایی یەک دیاری دەکرێن کە وەزارەت دەری دەکا.

ئەنجوومەنی بالای ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی

ماددەی حەوتەم:

یەکەم: ئەنجوومەنێک لە مەڵبەندی وەزارەتدا پێک دەهێنرێ کە پێ ی دەووترێ ئەنجوومەنی بالای ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی و پەیوەندیی بەوەزیرەوە دەبێ وبەم جۆرەی لای خوارەوە پێکدێ:-

أ - وەزیر سەرۆک

ب- بریکاری وەزارەت جێگری سەرۆک

ج- نوێنەری وەزارەتی شارەوانی وگەشت وگوزار بەپلەیەک کەلە بەڕێوەبەری گشتی کەمتر نەبێ. ئەندام

د- نوێنەری وەزارەتی دارایی ئابووری بەپلەیەک کە لەبەڕێوەبەری گشتی کەمتر نەبێ. ئەندام

هـ- نوێنەری وەزارەتی کشت وکاڵ وئاودێری بەپلەیەک کە لەبەڕێوەبەری گشتی کەمتر نەبێ. ئەندام

و- بەڕێوەبەری گشتیی دیوانی وەزارەت. ئەندام.

ز- بەڕێوەبەرەکانی ئەوقاف لە پارێزگاکانی هەرێمدا. ئەندام.

ح- چوار له گەورە زانایانی ئایینی کە وەزیر بۆ ماوەی سێ ساڵ و دەشکرێ نوێ بکرێنەوە هەڵیاندەبژێرێ. ئەندام.

دووەم:

أ- وەزیر بۆی هەیە لەکاتی ئامادەنەبوونیدا بریکاری وەزارەت بکاتە سەرۆکی ئەنجوومەن.

ب- هەر ئەندامێک لەئەندامە ئەسڵی یەکانی ئەنجوومەن، ئەندامێکی یەدەگی بۆ دادەنرێ کەلەکاتی ئامادەنەبوونیدا لەکۆبوونەوەکانی ئەنجوومەن دا جێگەی دەگرێتەوە.

ج- ئەنجوومەن بۆی هەیە لەکاتی پێویستیدا ولەسەر داوای وەزیر هاوکاری لەکارمەندان بخوازێ.

سێ یەم: دەسەلاتەکانی ئەنجوومەن بەپەیڕەوێکی تایبەتی دەستنیشان دەکرێن.

ماددەی هەشتەم:

ئەنجوومەنێکی زانستی لەوەزارەتدا پێک دەهێنرێ وپەیوەندی لەگەڵ بریکاری وەزارەتدا دەبێ. دەزگا و دەسەلاتەکانیشی بە پێیرەوێکی تایبەتی دیاری دەکرێن.

چەند حوکمێکی جۆراو جۆر

ماددەی نۆیەم:

دامودەزگاکانی مەڵبەندی وەزارەت وئەرکەکانیان پەپرەوێک دیاری دەکرێن. ئەرکەکانی ئەو بەڕێوەبەرێتی یانەشی کەمەڵبەندی وەزارەت پێکدەهێنن ئەرکەکانی بەڕێوەبەرێتییەکانی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی ولقەکانیان بەڕێنمایی یەک دیاری دەکرێن کە وەزیر دەری دەکا.

دووەم: وەزیر بەپێ ی رێنمایی یەک کە دەری دەکا بۆی هەیە بەڕێوەبەرێتی وبەش و لقی نوێ لە وەزارەت ودایەرەکانیدا دابمەزرێنێ بەمەبەستی رێک وپێکی و دیاری کردنی ئەرکەکانیان وئاڵ وگۆڕکردنی ئەوئەرکانە وخستنەپاڵ یەکتری هەرکام لەو دامەزراوانەی رێکخستن یاجیاکردنەوەیان لەیەکتر یا ئاڵ و گۆڕپێکردنی پەیوەندی یان یا هەڵوەشاندنەوە یان بەپێ ی پێویستی لەکردەوەدا.

سێ یەم: وەزیر بۆی هەیە پارە وەک تەرخان وخەڵات (مخصصات ومكافأت) بدا بە غەیری مووچەخۆران لەئەندامانی ئەنجوومەن ولیژنە پابەندەکانی وەزارەت وخەڵاتی هاندانیش بدا بەکارگەرانی وەزارەت بەپێ ی رێنمایی یەک کەبۆ ئەم مەبەستە دەری دەکا.

ماددەی دەیەم:

گشت ئەویاساو وپەیڕەوو بڕیارو رێنمایی یانەی تایبەتن بەئەوقافەوە بەکارهێنراو دادەنرێن تاکاتی دەرکردنی ئەوانەی جێگەیان دەگرنەوە یاهەڵدەوەشێنرێنەوە بەمەرجێ لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆک نەبن.

ماددەی یانزدەیەم:

دەبێ وەزیرە پەیوەندداڕەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بکەن.

ماددەی دووانزدەیەم:

ئەم یاسایە لەڕۆژی بڵاوکردنەوەیەوە لەڕۆژنامەی ڕەسمیدا کاری پێدەکرێ.

نەژاد ئەحمەد عەزیز ئاغا
و/سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

«هۆیەکانی دەرکردنی ئەم یاسایە»

لەبەر سەرهەڵدانی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستان کە دەربڕی ڕاستەقینەی ئیرادەی سەربەستی گەلی کوردستانە ولەبەر کاریگەری ئەم ڕووداوە سیاسی یە گرنگە لەژیانی گەلی کوردستان وسەراپای ناوچەکەدا لەگشت ڕوویەکەوە وبۆ هەوڵدانی دەرکێشانی ڕەگ وڕیشەی هەموو ئەو کارو کردەوانەی ڕژێمی دکتاتۆری بێ ئەوەی دادی بدەن- ویستوبەتی بیانچەسپێنێ بەشێوەیەک کە خزمەتی ڕێبازەکانی ئەم ڕژێمە زۆرداڕە بکاو لەبەر ئەو تەقەڵاسەرنەکەوتووانەی بۆ بەکارهێنانی ئایینی پاکی ئیسلام وزانا بەڕێزەکانی داوێتی بەنیازی دوورخستنەوەیان لەگیانی ئیسلام کەفەرمان بەخزمەتکردنی نیشتمان وخۆبەختکردن بۆ بەرگری لێکردنی دەدا وداوای کارکردن بەبنەمای شووراو دادپەروەری دەکا لە مامەڵەکردنی نێوان خەڵکانی یەک کۆمەڵگادا بەبێ جیاوازی بەهۆی ڕەنگ ودین ورەگەزەوە، هەروەها بۆ پەروەردەکردنی کۆمەڵگای کوردستان بەجۆرێک کەلەگەڵ بەها پیرۆزەکانی ئایینی پاکی ئیسلامیدا بگونجێ وبۆ ئەوەی ماوەنەدرێ کە ئایین وەک ڕێگایەک بۆ خزمەتی ئامانجێکی سیاسی ئەوتۆ بەکاربهێنرێ کەلە جەوهەرە ڕەسەنەکەی دووری بخاتەوە و لەبەر پێکهێنانی وەزارەتێک بەناوی وەزارەتی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی یەوە لەهەڕێمدا وبۆ یاریدەدان وپەرەپێدانی دەزگا ئایینیەکان و پاراستنی سامانی ئایینی ی گەلی هەڕێمی کوردستان، ئەم یاسایە دەرکرا.